

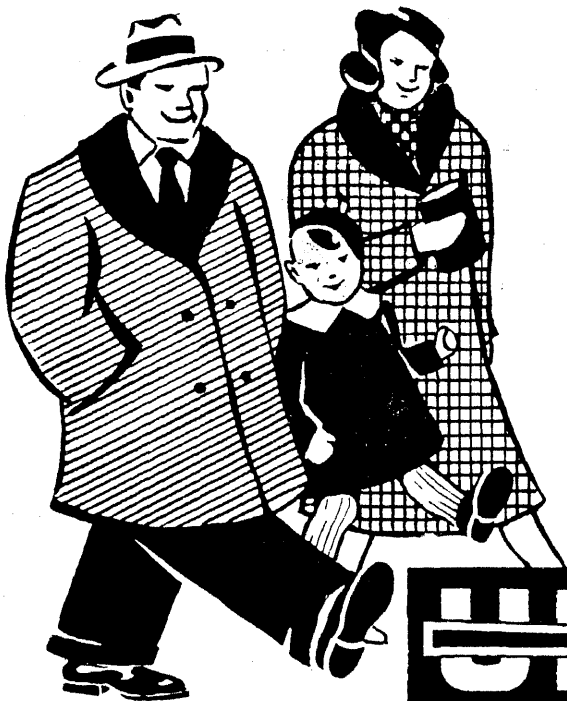

Eesti Noorus

TALLINN
15. DETS. 1934

JÕULUD 1934

Nr. 12
VI AASTAKÄIK

AINULT SIIS
ON MÕNUS
OLLA, KUI ON
J A L A S

UNION

ETA

Ü. K. EESTI

RAHVAPANK

TALLINNAS, SUUR KARJA 19, TELEFON 425-55

TOIMETAB KÕIKI PANGA OPERATSIOONE NII
LIIKMETEGA KUI KA VÕORASTEGA, OSTAB JA
MÜÜB VÄLISRAHA JA IGASUGUSEID VÄÄRT-
PABEREID

JUHATUS

ÜHISUS

„VÕHMA EKSPORTTAPAMAJA“

ASUKOHT : VÕHMA

LIHAKAUPLUSED

TALLINNAS:

VALLI TÄN. 10. TELEF. 441-59

POSKA TÄN. 28

Müügil alatiseli värskelt Võh-
ma Eksporttapamajade saadu-
sed, alates toorest lihast kuni
kõige mitmekesisemate vors-
tide, suitsusinkide ja delika-
tessideni •

EKSPORTKAUBAD •

NARVA KALEVI MANUFAKTUUR

käib põbimõtte järele:

SUURIM VASTUPIDAVUS
KÕRGE ELEGANTS, KÕIGE
ODAVAMAD HINNAD!

*Valmistatakse
kvaliteedilt
võrdselt parimale
välismaa kaubale:*

Ülikonnariiet, püksi- ja mantliriidet, Kleidi-,
kostüümi- ja mantliriidet. Kõiki vormiriiete
sorte, õppurite riidet jne.

Tarvitades välismaa kaupu voolab meie raha üle piiri, suureneb järjest
töötute arv, jääb vaeseks maa ja rahvas.

*Seepärast ärge ostke välismaa saadusi, vaid
ostke ainult kodumaa kaupu!*

Passiivne kaubabilanss on võrdne riigi hukatusele.

Kreeka lambakarjane Päriss-Parnassi jalalt.

Kunstnik
Eric-Adamsoni
matkapiltide
kogust,
Konsul
X. Secureul'i
foto.

ROBERT GRAUBERG

NÄGEMUS JÕULUÖÖL.

Sul on käen väike männioks;
tuled äsja mullast, või pilvest.
Vaata, kuis ümber me sädeleb lumi! —
Kahju, et sinule polnud siin ruumi?
Pääsesid üle pimedast talvest:
suvel vaikus su südamepeks.

Mullast, või pilvest? Ei! Ringi on mets.
Kuu paistab. Kõrged, kõrged männid.
Väikesi tähti pudeneb alla.
Tee aga, tee peod mõlemad valla!
— Sibavad minuti mehed ja tunnid.
Issand, varssi sellegi päeva ots!

Vaata, kui ilus väike, valge pilv!
Täna vist on küll jõuluõhtu: —
Au olgu jumalale kõrgen!
Sädeleb pärleina talve kargen
külman lumi, just kui hõbedast vahtu
kastatud kuused ja too kingunõlv.

Väike maja, ringi puud nagu nõest,
kääpal küünal. On jõuluõhtu..

SAC KÕIVISTE

JÕULUÖÖ.

Häälletult, vaikselt
magamas jõuluund maja...
Kuuseke nurgas unistab
und näeb veel küünalde läikest,
kõrvus veel laulude kaja.

Tähesilm akende taga
teretab tulukest väikest
põlema ööseks, mis jäet.
Toidudki lauale säet
hoolikail armastuskäsil.
kõike, mis söödavat, hääd
ema siis lauale kandis
Jeesuslapsele andis,
keda ju tuleman näeb.

Magamas jõuluund maja
vaikus unesid koob...

Leidnud on Jõululaps läve,
libiseb tubadest läbi.
Õnnistab leiba ja aset
annab, mis südamel vaja.

Rahu ja õnnistust toob..

A. H. TAMMSAARE

Töö ja iseteadvus.

Õigel noorsoolasel pidavat olema põhimõtteks: tee alati midagi, tee või halvasti, aga tee.

Peab tegema juba ainult sellepärast, et ilma tegemiseta pole võimist, oskust ega meisterlikkust, ilma meisterlikkuseta aga puudub õige rahuldus, enesest lugupidamine, õige iseteadvuski.

Sest mis iseteadvus võib olla inimesel, kes ei suuda oma kaaslastega, ammugi aga mitte võõrastega võistelda. Võistleva peab aga tänapäev kogu maailmaga, sest kõik seisavad kõigiga kokkupuutumises ja läbikäimises.

Meile ei piisa sellest, et me toodame lina, võid, mune, peekoni jne., vaid meie peame suutma nende ainete odavuse ja omadustega võistelda mitte ainult oma tähtsamate naabritega, vaid ka kõige kaugemate maadega, kes toodavad samu aineid.

Sellest siis oleneb, et meie ei mõõda ega hinda oma oskust ja võimeid ainult kodus, vaid peame kui rahvas astuma võitlusse teiste rahvastega, lähedate ja kaugetega.

Me peame võistleva sagedasti nendega, kes on arenenud ja elanud hoopis soodsamais tingimuses kui meie ja sellepärast tunneme endid ikka ja jälle ületatuina.

Üldse on väikerahvastel raske võistelda suurrahvastega paljudelgi aladel, sest takistuseks pole ainult isiklikud võimed, vaid ka ainelised võimalused. Seda puudust võib väikerahvas vähendada ainult seega, et ta ei laseks sööti jääda ühtegi vaimuannet, ei laseks känguda ühtegi võimist, olgu see ükskõik mis alal.

Kui väike rahvas mõtleb saada võistlusvõimeliseks suuremate naaberrahvaste kõrval, siis peab ta võimalikult otstarbekohaselt kasutama oma vaimset, füüsilist ja majandusjõudu. Aga ta peab ka seda jõudu palju rohkem pingutama kui suurrahval seda vaja teha. Ühesõnaga — väikerahvas, võisteldes oma suuremate kaaslastega, peab rohkem tööd tegema, peab visam ja kokkuhoidlikum olema kui tema suuremad kaaslasted, vastasel korral jõuab ta võistlusväljal vaevalt sinnamaale, et ta iseenesest võib lugupidamisega mõelda.

Meie kui väikerahvas ei või eriliselt sellega kiidelda, et oleksime oma lühikeses iseseisvuse-ajal eriti otstarbekohaselt osanud kasutada ja pingutada oma vaimlisi, füüsilisi või majanduslikke võimeid. Nii paljudgi oleme teinud uisapäisa ja pealiskaudselt. Veel tänapäevgi on meie hulgas küllalt neid, kellele on tähtsam ilus spordiülikond kui hea sport; kes armastavad rohkem diplomi kui teadmisi; kes edvistavad rätsepalt tellitud ülikonnaga ja poest ostetud kübara või kingaga kui kultuuriga, unustades, et diplom pole teadus ja ehe pole kultuur, liiatigi kui see ehe on saadud välismaalt.

Raha eest saadud ehe tähendab enamasti edevust, aga edevus on ikka halvasti sobinud enesest lugupidamisega kui ka õige iseteadvusega. Iseteadvus ja uhkus, mis seltsib edevusega, kaob harilikult ühes ehtega. Iseteadvus ja uhkus, mis tulevad tegemisest, võimisest ja oskusest, on inimese lahutamatud omadused. Nemad ise muutuvad isikule ehteks.

Aga nagu juba öeldud, seda õiget inimese ehet ei saa ilma tööta. Kogu rahvaski mitte. Rahvas, kes ei suuda oma lihaseid ja peaju sedavõrd pingutada, et ta võiks oma naabritega võistelda vaimliselt, füüsiliselt või majanduslikult, ei omanda kunagi õiget iseteadvust. Ta võib sõnusa rahvust ja isamaad ülistada, aga salajas püüab ta oma kodumaa piiri taha. Kõige piltlikumalt näeme seda oma ärkeajal. Millal on isamaad rohkem kiidetud kui siis või millal on ta verisema läätseleeme eest sinnapaika jäetud kui jällegi siis? Millal on meie keelt suuremõõnalisemalt ülistatud ja millal on teda rohkem ei mikski pandud?

Aga muidugi, me ei räägi seda etteheiteks, vaid me toonitame ainult kurba tõsiasja: ei saa olla iseteadvust ega endast lugupidamist, kui ei ole võimist. Ei ole kuigi palju kasu, kui toonitame sõnadega oma rahvust, iseteadvamaks ei muutu sellest keegi.

Kui kellelgi on tema rahvus kallis, siis tehku ta midagi, mis leiab tähelepanu ja lugupidamist mitte ainult kodus, vaid ka välismaal, see on ainuke õige tee isamaa-armastuse, meie iseteadvuse ja enesest lugupidamise kas-

vatamiseks. Ja seda tarvilikku tööd võib teha niihästi luuletaja, kujur, romaanikirjutaja kui ka leiutaja, tööstur, ärimees, maadleja, võidujooksja või rusikavõitleja. Keskpärane teadlane, kunstnik või kirjanik on selles mõttes isamaapojana vähem väärt kui esimese järgu sportlane.

Tõusva rahvuse ja kultuuriga näib ikka nõnda olevat, et temasse ei tule kodus enne õiget usku ja tema vastu ei teki õiget lugupidamist, kui see usk ja lugupidamine peab olema võõrsil. Usu ja lugupidamise aga võõrastes võivad tekitada enamasti ikka üksikud oma loominguga üksikõik mis tegevusalal. Need üksikud elavad sagedasti nagu võõrad oma kodumaal. Näiteid leidub ligidal ja kaugel.

Ühte aga peame meeles pidama: võõrad on nõudlikud. Nemad ei lepi ainult sellega, et me teeme sedasama mis teevad teised, vaid me peame suutma tehtule vajutada mingisuguse erilise pitseri, mis ainult meile omane.

Võõras hindab hoopis kõrgemalt meie oma huulepuna, kui Pariisist või Londonist tellitud või salakaubana saadetud huultevärvi. Meie valkjad või ruuged juuksed on rohkem väärt kui ülihappega kohendatud elektrilokid. Võõrsilt võetud viimase karje järele konstrueeritud maal või kirjanduslik teos võiks ehk tagandada mõne hoopis vähenõudlikuma saavutise ees, kui selles on tabatud midagi meile lähedat ja omast. On ehk tähtsam oma tagasihoidlikku inimtüüpi katsuda tõsta üldinimlikule tasemele, kui et sedasama inimtüüpi maksku mis maksab püüame kõrvutada mingisuguse üleilmlise või üleeuroopalise mõõdupuuga. Sellepärast siis: leidkem meie omapära, sest omapära on see, mis loeb.

Rahvusegi küsimus on teatud määral omapära küsimus. Omapära alles teeb meid iseteadvaks ja teadlikuks. Seda omapära on meis uinutatud saajandeid. Sellepärast on ta visa ärkama. Visa on ärkama omapära tarviduski. Mugavam ja kergem on olla nagu teised, sest seda võib rahaga osta. Omapära nõuab tööd, nagu kõik kultsed asjad. Ometi, kui tahame kellegi silmas midagi maksta, peame olema rahvuslikult omapärased.

Kui kuused läksid linna...

See on lugu Utukolga Mikust ja ta imepärasest juhtumisest Tallinna linnas pühade eel, mis küll natuke imepärane, kuid mis siiski sündis kõik nii.

Utukolga Mikk polnud enam väike ega polnud veel ka suur. Ta oli seesugune keskmine oma aastatelt. Ta ise sobis veel poisikestega, kuid oskas ajada juttu juba ka täisealistega. Isa aga juba paljud korrad oli mõtelnud eneses, et veel paar aastat ja poiss Mikk on juba täismees.

Mikule endale ta kuuluvus polnudki nii tähtis, tal olid teised huvid. Koolipingist saidik ta tundis isu raamatute järele ja õhtutel ta luges neid lambivalgel. Kuid raamatuid oli raske saada kaugesse külanurka. Pole temal kusagilt võtta niipalju raha, et osta neid niipalju kui tahaks lugeda. Ja lugeda oleks vaja palju, on nii palju huvitavat raamatutes, kogu maailma elu, kogu maailma võimalused, oma maa ja inimesed, keda ta noore inimesena alles õppis tundma; tuhat teadmisejānu kosutavat uudist, miljon võluvat pilti kaugemalt oma koduküla salusid ja halle künkaid.

Kuid jõulud tulid ukse ette. Ega külas käi heldeid jõuluvanu ega too nad ka raamatuid. Külas käib see asi nii, et vast see mõnusa näoga habemik viskab pilvelt oma jõuluõnustuse sellele, mida ise oled suutnud omale muretseda jõulurõõmuks.

Mikk käis enne pühi linnas. Säält ta tõi kaasa leidliku mõtte, mis pidi viima täide ta soovid. Ta nägi linnas jõulukuuskede laata. Sadandeid oli neid mitmes paigas püsti ning ostjad tulid ja läksid. Piki tänavat voolas linna laiali nagu roheliste jõulukuuskede jõgi. Nad liikusid nagu nõiaväl ise, sest oksad varjasid kandjat nende all.

Utukolga talus on ju ka seesuguseid kuuski. On just õige palju sellel karjamaalgi, mida tahetakse kevadel harida põlluks. Neist saaks nüüd raha. Kas isa lubab, et Mikk toob säält linna ühe koorma ja saab sel viisil pühade raha?

Miks ei, isa lubas küll. Oleks Mikk suutnud näha läbi isa tiheda lõuahabeme, siis ta oleks näinud, et isa isegi oli väga rahul poja ettepanekuga. Küllap isa leidis, et poisil on otsas seesugust nutti, mis viib elus edasi, on nagu ärimehe pääd. Seesugust asja tuleb õhutada tagant, las poiss õpib ajama asju ja teri-

tab ettevõtlikust. Näe, vanalmehel endal ka pää au pärast otsas aga sellele mõttele ei tulnud. Ja las ostab raamatuid, küllap vist neist ta seesuguseid tarkusi õpibki.

Mikk arvas, et teeb kõik ise, kuid isa isegi tuli talle appi võtma maha kuuski ja kinnitama jalgu. Linnas lähevad nüüd raha ette kõik, ostetakse suuri ja väikesi. Ja kuni viis krooni tükk.

Varahommikul Mikk juba sõitis linna poole. Lund oli veel vähevõitu, tuuled olid paiguti viinud tee koguni paljaks ning kus polnud külmanud poril jääkatet, sääl raudjalased kiunusid ja koorma otsagi võis märgata sademete nõrka kuma. Paiguti jälle maha sadanud esimene lumi oli hõõrutud teel tasaseks ning kuusekoorem ujus kuulmatuna sõrkiva hobuse järele. Kuuldus ainult kabjaklõbinat klõk-klõk, klõk-klõk...

Varahommikune jõulutee oli hoopis teistsugune kui mõnel muul päeval. Mikk mõtles, et mõni aasta tagasi ta vist oleks ka kartnud sõita üksinda, oleks nagu tunnud seda hirmu, mida nooruses ikka tuntakse pimedes. Aga nüüd seda ei ole. Kui tuleks vastu midagi seesugust hirmsat, siis võiks julgesti karjuda, kuulmata see ei jääks. Näe, igal pool aknad on valgustatud, talude tuled vaatavad kui jaaniussid igalt poolt. Kolksuvad jäätanud kaevupanged, pauguvad hoonete ukсед. Küllap inimesed on liikvel igal pool, sest jõulud on tulemas. Ja enne seda on palju õiendusi. Vorstid ja saiaküpsetamised ja õlletegemised — mine tea, mis kellelgi veel on tegemata või mis tehtud.

Valgenes viimaks. Vuristas mööda auto, sõitis varajane omnibus. Mere poolt tõusis tuuleke, hakkas liuglema alla laiu lumehelbeid. Taevas olid vist toomõingad lõpetanud õitsemise, õielehed langesid alla...

Sõitis mööda veoauto, viies turule ja linna-poodidesse varahommikust piima. Sõitis mööda ka üks väiksema koormaga mees. Hobune oli tal kiire ning Mikk mõistatas kaua, mis võis tal olla koormas päälelaotatud tekkide all?

Ühed sõitsid veel, jorutasid mingit vähe tuntud laulu. Tõmbasid halli hobust ahjust, see noogutas nina ja hüppas tümpsutades mõned sammud üle jala.

A. JEGOROV

MÄNNID

ÕLI

LEO MÖTUS

KODUMETSAN.

Taas ärkab rinnan unund lembevalu,
kui sõbrailmel vanal muigab Paan,
kui vaikib mets ja kanarbikne palu,
kun sametsambla rajal käia saan!

Ma hardalt paitan kuusetüve tõrvast —
võib olla täked kord mu enda teht...
Mul mälestused nagu lapsed kõrval
ning kuskilt rebit pihku haljas leht.

Nii kulgen pikka pühapäevasel tujul,
uut elutunnet imeb iga poor.
Kõik vahepäälne unustusse ujub —
taas unistaja olen, hingelt noor!

KIVIKORJAJAD.

Nad küürutaden käivad nagu orjad,
kaelpõlled pikad ripendavad een.
Üks nurmenõlv on lõunaks läbi korjat
ja, kivi peon, nüüd higi pühib mees.

Ent naine virk ning matsak-jämesäärne
tööl hoolikalt, ta liigutusin rutt,

sest munakaid veel hellib peenraäärne:
viib sületäit kui rasket imikut.

Mees valuilmel ajab selga sirgu,
viis konksun sõrme kammib sasipääd
kun esmakult tal mõte tõrges virgub;
ei hää ning õiglane kõik Looja sääd!

Siin kannet kive, üha kokku tassit,
tööpäevi, higi joond see mullalapp
ja elulõngki siia sisse vassit —
päevpäevalt nõrgub hinge kibe sapp.

Mis on see elu? Kanned päevi ritta
kui kive kuhja. Küsi: kelle jaoks?
Ei nooremana naine hällind titta,
nüüd kellele siin saatust ette taoks.

Aast-aastalt põllul suurdub kivivare
ja laiemale siirdub külviring.
Kuid lahkumine kas kord saabub parem,
kui täiesti on mulda segat hing?

Mees viltupilgu heidab naise poole,
kes kummargile ikka jätkab tööd.
Jah — kirjutet lõpp paradiisi-loole:
Sa palehigin oma leiba sööd!

Mikk aga mõtles — palju saan sellest koor-
mast? Kas ostetakse veel või on kõik korterid
juba täis. Võib olla ongi hilja minna pakkuma
oma kaupa. Maksis siis seda vaeva...

Kuid võib olla ka vastupidi — võib olla,
et nõudmine on väga suur ja mida lähemal
õhtule, seda rohkem kerkivad hinnad. Kõik
võib olla, midagi ei tea ette. Ei võiks siiski
olla, et läheks kõige halvemalt. Midagi ikka
peab saama.

Aga kes seda ütleks ette, kuidas läheb?

Linna juures valgenes juba hoopis. See pol-
nud küll päris valgus, mis sellel südaltalve
hommikul poolikult laotub üle mereäärse ja
sageli uduse linna. See oli nõrk poolvalgus,
jättes kirikutornid kõrgenevasse uttu, kuid
maapinna lähedal valge lume aidatuna selgi-
nes sedavõrd, et linna laternamees suure
konksu abil kustutas tänavate gaasilaternad.
Pöev oli saabunud, jõulu laupäeva eelpäev.

Kuuseturg oli elav. Lagedale platsile oli
tekinud selline noor kuusik, milline sääli
kasvanud, kui seda kohta inimesed poleks ju-
ba vanasti võtnud ära looduse valitsuse alt
linnaasemeks. Suveti linnarahvas kõnnib met-
sa, nüüd mets oli aga tulnud oma vastukülas-
käägule.

Mikk laendas seda metsa oma koormatäie
võrra. Püstitorgatud kuused kohendasid en-
nast pikast sõidust, harutades laiali koormas
kokkusurutud oksid. Ning juba ostjad tulid.
Vaadeldi juba kaugelt oksid, mõõdeti silmaga
kõrgust ja küsiti hinda.

Mikul oli tõepoolest ärimehe soont. Esimese
kuuse kauplemise järele tal oli juba selge,
millised täna on hinnad ning oma mõttes ta
hindas ära kogu oma kauba kõige väiksemast
kõige kallimani. Asus arutama juba, palju
saab ta kogusummas, kuid siis teda segati
ostjate poolt ning kogu päeva kestel ei jää-
nud tal enam aega selleks kokkuvõtmiseks.

Rahvast käis palju. Tuli isa oma väikese
pojaga ning laskis valida omal võsukesel,
arvestades tema arvamiste ja soovidega. Miku
kuusekene meeldis lapsele ning Mikul oli häa
meel, et üks tema kodumulla taimikestest
satub rõõmuks just sellele väikesele tera-
sele poisile. Tuli keegi veel üks, arvustas
puid asjalikult nagu ärimees. Mikk oli rõõ-
mus, kui sai katkestada temaga juttu, et
asuda tutvustama omi kuuski ühele emale,
kes tuli koos lapsega. Mikk juba teadis, et
lapsed ei laida ühtki puud, tunnevad rõõmu
kõigist, oleksid viinud koju vist nad kõik.
Suur aga nuriseb iga juures ning kui viimaks
ühe võtabki, siis pole vast sellegagi rahul.

Kuid vähenes siiski tema mets. Keskpäe-
vaks juba pooled olid läinud. Võis aga ar-
vata, et suuremat hoogu tuleb siis, kui inime-
sed vabanevad oma ametist.

Ei tea, kuidas see päev Mikul oleks lõp-
penud, kui ta keskpäeval ühe ostja juures
poleks poetanud ühte sõna. See ostja oli koo-
lipoiss, kandis kirjutriibulist mütsi. Ta oli
saadetud oma kodust vastutusrikka ülesan-
dega ning näis olevat kimbus kuuse leidmise-
ga, mis meeldiks kodus kõigile. Ta oli nähta-
valt nõutu, sest tuli arvestada mitmete mait-
setega. Mikk aimas seda ja ruttas teda ai-
tama.

„Võtke see, see on hästi proportsionaalne
ja stiilne.”

„Ah stiilne? Mis asi see stiil siis õieti on?
Minult just paari päeva eest õpetaja küsis,
kuidagi ei osanud seletada. Õpetaja ütles, aga
jälle olen unustanud ära.”

Mikul oli rõõm laskuda targasse jutuajamis-
se, kuid nägi kohe, et see pole nii kerge,
nagu talle ehk esimesel pilgul näis.

„Stiil on... noh, ma ei oska ka ütelda,
aga aru ma saan küll, mis ta on.”

„Aru saan mina kah, aga... Ma arvan, et
kui nüüd lüüa raamat lahti ja vaadata, siis
jääb küll igaveseks meelde.”

„Kus raamatus see on?”

„Kirjandusajaloos.”

„Kas see on kallis raamat, ma tahaksin ka
osta omale seesuguse?”

„Mitte ei mäleta. Oleksin kodus, vaataki-
sin kohe järele. Kes neid kõiki jõuab pidada
mees.”

„Kas teil on kodus palju raamatuid?”

„Ei tea, neid vast on õige mitusada.”

„Kõik läbi loetud?”

„Ei ole. Aga ilusamad küll kõik.”

Miku mõtles siis natuke ja tegi ettepaneku:
„Kas teie ei ootaks oma kuusega niikaua,
kui olen müünud kõik ära, siis ma viiksin
kuuse oma hobusega koju. Ja siis ma näeksin,
missugused raamatud on hääd ja ilusad. Ma
just tahan ka osta raamatuid.”

„Siin läheb kaua... Aga muidu ju võiks
küll.”

„Ei lähe kaua, ma võin müüa ka ruttu ja
odavalt.”

Võõras poiss oli jutukas ja kuidagi nõus-
tus maapoi si ettepanekuga. Ta jäi vaatlema,
kuidas Mikk asus müüma omi kuuski odava-
ma hinnaga ega lasknud enam minema ühtegi
ostjat.

Lõpuks oli veel kaks kuuske, kuid tekkis
ostjate vaheag.

ED. KUTSAR

MAASTIK

ÕLI

JOHAN BECHTER

Tänawal.

Sel õhtul tänawal on tuhtjat lund
ning ajab sinna mindki mingi sund
kui tundi nufrana lööb wana fell.
Linn waitib, magab — walge on
[ja hell.
ning tafa-täfa saabub õine tund.

Lööb fell ja fell ning sajab lund.
Mu minnen südamen on walu hell
ning mind ei saada isa, wend ei sel
sel õhtul tänawal.

Nad magawad kõit ärfamata und,
mind kutsub nende seltsi mingi sund,
kui lapse sündi õõsel räägib tornifell.
Kas fõrd mul tafufõ antafõ troon
[wõi tress
kuid üffituna igatsen ma und
sel õhtul tänawal.

A. DOLGOSCJEV

Ex libro amoris.

Lumistunud katuse emailil
kassi käpad on jätnud jälgi . . .
Läksid ära. Su naeratus jääne
rööwis naeruhelgid mu palgilt.

Aia raamistusen wilkles kuju,
tummalt krudises samme kõla.
Õhtuhämarus maha sujus,
haige kaaren kraaksus puu õlal.

Taevast löikasad purpursed wöödid,
varjud roomlesid lumiväljal . . .
Sinu pilt on mul seinale löödud
raamin. Ütlesid: „Viska väljal“

Ja siis läksid. Ent hinge mul jäi veel
walus naeratus nukrail palgil.
Tuiskas lund . . . ja katuse emailil
kadus kassi käppade jälgi . . .

„Kui veel saaksite oodata...“

Siis juba tuli jälle üks ostja. Linnapoiss asus siis ka appi kauplema. Ostja oli vanem härra, nähtavasti jõukas ning ta kauplemine oli lühisõnaline ja lihtne.

Tedagi Mikk ei lasknud minema. Leppisid hinna asjus kokku ja võõras hakkas otsima raha.

Selgus aga asjaolu, mis valmistab piinlikust härrale ja pettumust Mikule. Härral, nagu selgus, polnud raha kaasas.

Härra vabandas ja tahtis minna. Linnapoiss aga sosistas, et sellele võib anda võlgu küll, seda ma tean. Võib minna pärast ise raha järele.

„Tulge tagasi. Kui kuusk meeldib, võtke kaasa. Ma võin minna pärast koju raha järele.“

„Kas siis usaldate oma kaupa mulle võlaks?“

„Mis siis, ega teie sellega ära ei jookse.“

Mikk mõistis ise ka kohe, et viimane ütelus oli maamehelik, kuid härrat see ei pahandanud ja kuusest lahtisaamine oli kindel. Võõras nimetas oma aadressi, palkas kandja ja läks linna poole.

„See on pangadirektor Vares, ma teda tean. See võib olla annab pärast usalduse eest veel kahekordselt.“

Kuid oli veel viimane kuusk. Tuli juure vanaime, väike tütar kõrval.

„Palju kuusk maksab?“

„Viimane kuusk, odav hind — üks kroon.“

„Ega seda palju pole, aga mulle siiski kallid. Läheme tütrele.“

„Kui odavat teie siis tahate?“

„Poolekroonilist.“

„Saate selle kuuse poole eest.“

Nähes eide häädmeelt, Miku süda läks veel pehmemaks. Et silmapilgul tuli meelde veel võimalus pangahärralt saada rohkem, siis ta andis need viiskümmend väikesele. Kompvekirahadeks, nagu ta ütles.

„Issand saatku sind õnneteedele,“ õnnistas vanaeit pisarsilmil.

„Nüüd siis sõidame teie kuusega koju. Ja vaatame raamatuid.“

See vaatamine aga läks pikale. Kuuse püstitamiseks tarvitati Miku vilunud abi ning alles hiljem saadi asuda vaatlema raamatukogu. Sellel koolipoisil Ilmaril oli oma tuba selles oli nii palju raamatuid ja muud huvitavat vaatlemiseks. Mikk kirjutas üles terve rea raamatute nimmesid.

Võõrkeelsetest raamatutest jutt kaldus võõrkeeltele. Miku tahtis kuulda, kuidas kõlab

ingliseel. Ilmar aga viis ta raadioaparaadi ette ning paari tunni jooksul Mikk oli kuulnud oma kõrvaga kõiki Euroopa keeli. Mitte ükski keeli, vaid ka laulu igas keeles ja iga rahva muusikat.

See kestis seni, kuni ta märkas, et nagu oodatakse juba tema äraminekut. Vaadates kella ta ehmatas isegi — see oli juba üle üheksa.

„Nii palju juba? Küll see aeg kadus. Mind juba kodus oodatakse, kuid mina veel siin...“

Ta äraminek oli kiire. Olid jäänud ostmata raamatud ja saamata raha pankurilt. Siiski sõites mööda majast, kus elas pankur Vares, ta nägi, et selle korteris, mille aknaid Ilmar talle oli näidanud, oli veel valgus.

„Ikka sisse muud midagi, mis käes see käes.“

Mikk peatas hobuse ja natuke hiljem juba kõlistas pankuri ukse taga. Kõlistas ja ootas, kõlistas veel ja ootas, kuid keegi ei tulnud avama.

„Ometigi inimesed on kodus,“ arvas Mikk ja kõlistas ikka. Sai pahaseks ja kõlistas veel mitu korda. Siis juba aga toaski oli jäänud kõik vaikseks. Enam ei kuulnud tasaseid samme, nagu esimeste kõlistamiste järele.

„Hää küll, võlausaldajat ei lasta sisse. Ise rikas, aga ei taha maksta sedagi raha. Ei tulla vaatamagi. No söögu siis ja elagu sellest kümme päeva,“ pahandas Mikk endas ja pahasena algas sõitu koduküla poole tagasi.

See pahandus viimaks siiski ununes, kuid ei ununenud see, et raamatud jäid ostmata. Pühadeks nüüd on küll raha, kuid lugeda pole midagi.

„Homme tuleb sõita tagasi,“ otsustas ta, kui talle tuli meelde, et saadud raha eest võib olla saab ka raadioaparaadi. Hiljem ta otsustas veel mitte sõitagi koju vaid ööbida linna lähedal sugulaste juures, käia hommikul vara linnas ja jõuda siis teisel päeval varakult koju. Kodus küll oodatakse, aga pärast on kõigil seda parem meel.

Nii ta tegigi. Kui järgmisel päeval linnas oli kõigevalmis, siis tuli viimaseks veel meelde, et ega inimesele pankurile maksa raha jätta. Kes keelab nõudmast, kui sul on õigus? Vaata, kui minna õige sisse ja võtta oma kuusk kaenlasse ja tulla tulema? Küll siis otsib raha lauale.

Juba jälle ta kõlistas pankuri ukse taga. See avas ukse kohe ja ise.

„Ahaa, kuusekaupmees veel linnas? Juba maalt tagasi vist?“

„Ega te poleks avanud, kui oleksite teadnud, et mina olen veel linnas. Mina olen vacne mees ja oma raha ei jäta. Eila pääsesite, täna aga sain kätte teid.”

„Kuidas eila pääsesin?”

„Nagu ise ei teaks. Tund aega kõlistan, kuulen, et toas käiakse, aknad ka valgustatud, ainult kõlistajale ei ava keegi ust.”

„Mis kella ajal see oli?”

„Kas siis ise ei mäleta? Oli nii kümne lähedal.”

„Ah nii? Kõlistasite väga kaua?”

„Oma pool tundi vast. Arvasin, et olete kurdiks jäänud.”

„Ei maksa pahandada. Siin on raha, tagasi pole vaja. Kas söönud olete? Minge tupp, sääl antakse teile süüa.”

„See raha on liiga suur kuuse eest.”

„Aga siin on ju protsendid kah. Võlg kandis protsente.”

Mikku kostitati jälle ühes linna härraskorteris. Tal oli nüüd piinlik enda pahandamisest, mõteldes kümnekroonisele, mille pankur surus talle pihku.

„Hoidke, et te midagi reelt ei kaota,” õpetas veel pankur kui ta sõitis minema.

Jõulutunne oli nüüd täielik. Kimp raamatuid, raadioaparaat ja veel kümme krooni. Pole Mikk veel kunagi olnud nii rikas ega nii õnnelik kah. Nüüd ta on omas kodus sama õnnelik, kui rikas Ilmar. Nüüd temagi loeb ja kuulab maailmast võõraid keeli. Ja ta pisikesed rahamured on pikemaks ajaks möödunud.

Pilyed polnud päeva kestel tõusnud kõrgemale. Ikka seisid madalas nagu hommikul, nagu eila hommikulgi. Jällegi hakkas tulema harva lund. Mõõda maanteed sõideti linnast välja, sõideti linnast koju. Viis talumees omapoole külla linnamoodi riietanud sugulasi, ruttas teine linnast ostetud pühadekraamiga rühkis kolmas, et saada ametikäigust kodu pühaderahusse.

Mikk jõudis ka viimaks koju.

„Arvasin, et sa hakkasidki linnas kaupmeheks, et nagu läks linna nii jäigi. Mõtlesin ikka, et natuke äkki läheb see. Et nagu sai esimese suutäie linnakaupmehe elu nii jättiski maa siiapaika.”

Nii rääkis isa. Kuid ta ei rääkinud seda kurjasti vaid naljatoonil ja pilkavalt.

„Ei saanud muidu, ühel päeval müüik, teisel päeval ostud,” seletas Mikk. „Aga, et sa rääkisid siin linnamaigust, siis olgu seda sullegi. Näh, siin on sulle pühadeks ka linnatubakat.”

„Vaata, vaata, või polegi veel läinud uhkeks, ikka mind ka peetakse veel meeles. No siis pole praegu veel häda.”

Isa hakkas rakendama hobust lahti.

Saunast jõuti tagasi, kui maailm oli juba tõmmunud endale jõuluöö katte. Kusagilt pilveprao vahelt helkis täht, mis viis Miku mõtet kohe Betlema tähele.

Pereema kutsus nüüd lauda. Mikk aga tõi raadio kaudu kuuldavale pühademuusikat.

„Enne ei istuta lauda, kui loomadele jõulutoit viidud,” seletas isa.

„Õige, mina viin jõulutoitu hobusele. Teenis tema paar päeva mind, nüüd teenin ma teda.”

Mikul oli kaval nõu. Ei isa oleks nii helde hobusele kaertega kui tema.

„Jõuluvana tuleb,” ütles ta hobusele viies kaeru. See nagu ootaski juba ja hirnatas vastu. Mikk paitas teda.

Tagasi minnes talle tuli meelde, et hobuse kaerakott äsja jäi rekke, vaja viia ta tupp.

Kuid see oli ootamata raske.

Toas selgus, et see oli täis hõberaha. Puhakahekroonised hõbedad. Pole jäätükiid, selge hõbe.

Arusaamata lugu, täitsa mõistmatu ja seletamatu lugu. Kuid rahad Mikk pani kappi, teadmata, mis nendega teha või kuidas talitada. Kuid kogu pühadeks tal oli rõõmsat ärevust, et kas need ka jäävad tema omaks?

Kas ehk käis jõuluvana salaja?

See ei annudki Mikule rahu ka pühade lõpul. Viimaks ta otsustas minna linna küsima pangahärralt nõu. Küllap see juba teab, kuidas rahadega tehakse ja ollakse. Kui see juba ei oska anda nõu, siis mitte keegi enam.

Pankur kuulas ära Miku seletuse ja ta silmad särasid.

„Vaadake noormees, oli õige, et tulite minu juure, sest keegi teine ei oleks osanud seda seletada. Siis kui pühade reede õhtul hilja käisite otsimas oma raha, olin kogu perekonnaga sõbra juures jõulupuul. Ning kodusse olid vargad murdnud sisse. Kodust leidsin hiljem lahtised ukсед, kuid midagi polnud viidud ära. Kes segas neid? Mina ise mitte, vaid teie oma pooletunnipikkuse kõlistamise-ga. Kui see mulle järgmisel päeval selgus, tahtsin teha tasuks väikese jõuluüllatuse. See pole tänu väärtki, sest need rahad ei kaalu väikest osakestki sellest, kuipalju oleksid vargad võinud teha mulle kurja... Sedaviisi olid lood.”

Ühise tahte aasta.

Juureldes nüüdisaja küsimusi ajaloolise arengu tagascinal, tähendab Fr. Delais'e*): „Keegi ei mõtelnud sellele, et ühe masina leiutamine kohustab inimesi muutma oma poliitilisi ja sotsiaalseid vaateid. Järjekult ei olnud 19. sajandi tehnilisel revolutsioonil mingit mõju instituutidele ega ideile.”

Sama autor ütleb samal viisil esimesel leheküljel: „Ilmasõja hirmus vapustus on meie tsivilisatsiooni visanud roopast välja ja on purustanud tema tähtsamad masinaosad. Aastad on veerenud, ilma et masin oleks saanud korralikku käiku. Ja keegi ei tea ütelda, mis abinõuga seda saavutada. Kindlusetus ja ämarus on suuremad kui ilmasõja ägedamal järgul.”

Kuid ämarusest otsitakse pinevalt väljapääsu ja õhinal püütakse teha kõik, et inimesis kasvaks kindlusetunne. Otsivad riigijuhid, rahvajuhid, õpetlased oma vaikes töötoas. Püütakse leida uusi instituute, mis rajatud uusile ideile. Samal ajal murravad ka tehnilised targad päid laboratooriumeis, et teha järjest uusi leiutisi, mis Delaisi tõenduse järgi sunnivad „inimesi muutma oma poliitilisi ja sotsiaalseid vaateid.”

Igalpool ollakse praegu mures 19. sajandi suursaavutise parlamentaarse korra pärast, mille hoone seinad kipuvad vägisi pragunema. Ja tööpoolest võib ägeda pragunemise põhjuseks olla Delaisi poolt näidatud põhjus — ei ole õigel ajal arvestatud tehnika arenguga ja ei ole õigel ajal püütud leida ajavaimule vastavaid uusi instituute.

Nüüd otsitakse ja luuakse neid ning otsida ja luua tuleb seda kiiremal, mida aeglasem on alnud otsimisekiirus minevikus.

Ühed riigijuhid varem, teised hiljem on püüdnud leida abinõusid, kuidas parlamentaarse korra erakondliku killunemise tagajärjel killunenud rah-

vahulki siduda ühise tahtega, et riik ja rahvas muutuks jällegi tervikuks, mis talle annaks raskele ajastule vastava kaalu ja rahvahulkadega kasvataks kindlusetunnet.

Ka meie riigijuhid on omale võtnud lipukirjaks — kasvatada ühiset tahtet meie rahvahulkades. Selle suure ülesande jaoks on noored nagu loodud. Meie noorte süda on pahatihti jooksnud verd seda nähes, kuidas vanud lipukirjaks — kasvatada ühist nelemata noorte mõistmisest.

„Terve noorus haarab elus ikka loovast kinni,” ütleb Saksa silmapaistev noorsoolane E. Günther Gründel. Ühise tahte idee on loov idee. Sellest haaravad ka meie noored kinni ja kannavad ta laiali üle kodumaa.

Olgu eelolev aasta meie noorile ühise tahte aastaks. Haaraku meie noori see lihtne ja selge tõde. Andugu meie noored täie innuga selle töö elluviimisele — meie riigi ja rahva kasuks.

UUNO KAILAS

VARI.

*On. Jumal on: ta Varju ma näen,
Olematuma varju ei võiks olla.
Ta Vari liigub üle pilvede-mäe
Üle tähtede liigub alla.*

*Ta on julm näha, Vari see:
Ei inimsilmad tend talu.
Kes liigub Jumala varju een,
See teeb oma hingele valu.*

*Me Jumal on kaugel. Ta Vari vaid
Meid saadab. Meid kohtab ja kutsub.
Jäab inimeslust kübeke vaid
Muu hajub, rauged ja kustub.*

*1 Fr. Delaisè: „Les contradictions du monde moderne”.

Kes nad on?

On imelik kuulda meil räägitavat meie „sakstest” või „sakslasist”, keda meil õieti polegi. Ennemini võis meil rääkida, nagu kadunud Grenzstein neid nimetab raamatus „Herrenkirche u. Volkskirche”: „Winkelsachsen u. Pseudogermanen” või kuidas meie neid nimetame „kadakasaksteks” — saksakeelt kõnelevaiks eestlasiks või kuidas nende koosseisu pilkab rahvasuu:

„Mein waater waar hein weed,
Mein mutter waar hein winn,
Unt ihh pin teitsmanskint”

(Mu isa oli rootslane, mu ema oli soomlane, aga mina olen sakslane).

Või kuidas alles hiljuti Itaalias olles deklaareeris oma rahvust meie kadunud Koidula tütar: ta ema olnud küll eestlane, ta isa sakslane (õieti oli see lätlane A. L-dm), kuid tema olevat venelanna, s. o. saanud oma hariduse vene koolis.

Mitmed eestlased või lätlased või varemalt ümberrahvastunud eestlased-lätlased nimetavad endid „baltlasiks”, s. o. Baltimail sündinuks või siit pärituiks, teised jälle „kosmo-

politikuiks”, nagu oleks seegi mõni rass või rahvus. Mõni jälle arvab oma rahvust usu järelle, nagu meie veneusulisi suguvendigi sagedasti nimetatakse „venelasiks”. Ja kui ma kord kodumaalt kaugel kohtasin üht noort neidu, keda näoilme järelle pidasin eestlasiks — ja sellelt pärisin ta rahvuse järelle, sain vastuseks, ta olevat „Lutheranerin”, s. o. luteri usuline, millega ta muudugi rohkem ei valetanud, kui need kes end nimetavad „baltlasiks”.

Rahvusküsimus on õieti täbar küsimus — fataalne. Paljud arvavad — või lasevad endid rahvusest arvata — selle maa või riigi järelle, mille kodanikud nad on, Ungari juut nimetab end meil „ungarlasiks” ja mäletan, kui elasid Saksamaal, et seal ei tahetud meie saksa paruneidki hästi omaks võtta, öeldi otsekohe: „Was seid ihr für Deutsche” — mis sakslased te olete: „verfluchte Russen seid ihr”. Kuulus ju Eesti siis veel Vene riiki. Imelik, et meie sakslased selle retsepti järelle ka ei taha Eestis eestlased olla, pigemini ahnitsevad meie lapsi oma koolidesse, et neil seal „olla sellest rahvusest, mida igamees ise endale soovib”, s. o. saksa rahvusest.

UUNO KAILAS

Aleksis Kivi surmamajas.

*Sinu hingeõhk täidab
Kogu selle maja
See on mu juures nüüd ja kõneleb:*

*— võta kõnnikepp,
mine kaugele pimedusse
ja külmusesse; ära vaata tagasi.*

*Sure üksinda, laps,
Kui sa ei jäksa enam.
Ja su huuled sosistavad ehk siis:
Mina elan.*

Soome keelest vabalt A. M.

Seda soovi on meie pärissakslased osanud toetada meie rahva seas algusest peale, kui nad siia tulid, sest nad tundsid instinktiivselt, et nad ükski siin püsida ei jaks, kui meie rahvas ei anna neile juure arvu, jõudu ja seljatagust. Nad valitsesid meie maad, olid siin valitsev kiht, eesõigustatud seisukorras, miks siis sinna ei püüdnud ka mõni meiegi mees. Miks mitte ihaldada eesõigustatud seisukorda, seista sakstega ühel pulgal, omandada nende õigusi, keelt ning kombeid, saada kah „saksaks” — eesõigustatuiks, pääseda paremasse seisusesse. „Eestlane” oli põlatud, maharõhutud maarahvas, — „saks” selle vastu ülem ja kõrgem kiht. „Eestlase” all mõisteti „alamat” inimest, nagu alles sellest kõneldi ja kirjutati hiljutigi veel (eeskätt aga „talupoega”, koolitamata, harimata inimest, teenijat). Eks kõnelda meil nüüd juba „eesti sakstest” ja „saksa sakstest” ja „vene sakstest”, mis tähendab härras-väge vastandiks teenivale rahvale. Meil on siis ka eneste seas juba vahed — klassid. Saksa keel oli valitseva kihi, sakste keel, selle võtsid

KR. TEDER

„LILLED“

ÕLI

omale ka renegaadid ja põlati siis, peeti alaväärseks alamseisuse „eesti keelt“. „Mammi“, sosistas ehmunult üks väikene oma eestisoost võrsunud emale, kui kuulis mind kõnelevat sellega eesti keelt: „Mammi, dieser Onkel spricht bauer!“ (viimane sõna lapse loodud) — ema see onu kõneleb talupoja alaväärset keelt. Ja mul oli mu (saksa) koolipõlves kibe õiendamine mu rahvuse pärast, öeldi: „Du bist doch kein Este mehr, du bist doch gebildet“ — Egas sa enam eestlane pole, sa oled ju haritud. Sunniti peale saksa keelt, kui tahtsid liikuda haritud seltskonnas, mida esitasid eeskätt „saksad“. Ja naerdi neid ja pilgati, kes ei valdanud hästi saksa keelt ja peeti „hulluks“, kes tahtsid õigusega kõnelda oma keelt, eesti keelt. Ja seepärast katsuski iga narr, kilter, aidamees või „antvärk“ kõnelda saksa keelt, kuigi ta sellest enam ei mõistnud kui paar sõna. Mäletan üht maa rätsepat, kes linna peenemasse kauplusesse astudes ütles: „Kun daah!“ Ja kui talt vastu küsiti saksa keeles, millega teda teenida, vastus langes eesti keeles: „enam ei moista“. See kõlab kui anekdoot, kui see-suguseid kurbi „anekdoote“ palju enam ei oleks! Ja mäletan üht isa, kes oli palju raha kulutanud, oma poja „saksastamiseks“, kurt-

vat ahastavalt: „Olen talle küll ostnud hõbeuuri (uur oli tol ajal ka „saksamärk“) tasku, aga saksa temast ei saa!“ Sakste käes oli võim, õigus ja aupaistus, neid kardeti, austati, püüti neile järele, häbeneti omasid, salati nad maha, kui nad olid „alamast“ soost, koolitamata ja harimata. Lastele ei räägitud, kust olid pärit vanemad, kui nad maalt eesti soost talupoegist põlvnesid. Ma tundsin kaht perekonda, kellede „saksast“ lapsed oma-omavahel abiellusid, aga kes ei teadnud, et kumbagi vanemad olid pärit ühest ja samast vallast ja omavahel lähedalt sugulased. Ja ma tundsin üht — mitte suuremat kui maa kirjaposti esitajat — „saksa“, kes lasi end „häratada“ oma lihasel emal külaliste juuresolekul ja külalistel polnud aimu, et vana auväärt „teenija“ oli oma „härä“ lihane ema. Sellel „häräl“ oli puht eesti nimi, aga ta rõhutas seda prantsuse keelselt. Selliseid „õisi“ ajas omal ajal meie maal suur „saksastamise“ tuhin.

Meil kõigil, kes me oskame jälgida oma sugulasi, on oma väiksem või suurem kontingent „saksast“ sugulasi. Kui me neid kõiki nende nimede järele oma valdadesse „koju ajaksime“ ei jääks palju puudu meie praeguse „saksaseltskonna“ arvust. Huvitav oleks mõnd meie tähtsamat „saksast“ kiriku — etc. kirjade kaudu jälgida. Valgele tuua, kust kõik need meie Tuulmannid ja Tuurmannid, Kelle-rid ja Kentmannid, Hirschid ja Kundritsad, Koljod ja Kaljo'd, Rosenbergid ja Labbe'd etc. etc. pärit on. Eks nad ole enamjagu kõik nende „saksasoost“ nagu „Estl. Zeitung“ viimati osutada tahtis, „antvärkide“ kõrtsmike ja kiltrite, kojameeste ja kärnerite ja kubjaste, kutsarite ja aidameeste õilsad järeלטulijad, „Ich habe dem Herrn gedient“ — hiilgab kulttähtedes ühe sellise kõrtsmiku, kes omal eluajal ei osanud sõnakestki saksa-keelt, hauld: ma olen teeninud oma Issandat (õigem oleks olnud isandat) „darum“ hat er mich zu sich gerufen“ — seepärast on ta mind oma juurde kutsunud. Selliseid saksa-keelseid kirju, loeme lugematult puht eestlaste haudadelt, kõigil meie surnuaedadel, ka omal ajal tuntud eesti tegelaste mõnegi haritud eestlase hauld. Kui me kellegi tähtsama balti tegelase elulugu või nekroloogi loeme, kus selle „põlvnemisest“ pole öeldud rohkem kui: „käis Tartu ülikoolis“, siis võime kaunis julgelt oletada, et see mees oli eestlasi või lätlasi, sest harilikult räägitakse pikemalt selliste meeste esivanemaist. Võiks imetajude niisuguste „sakste“ nimesid leida siin

ja seal meie valdades. Mõne aasta eest korraldati Tallinnas meie maalt pärit oleva vene tsaari õuekunstniku von Neffi tööde näitus. Vajasin andmeid tema päritolu kohta ja sain neid tema tütrelt, paruness S—lt. Selle jutustuse järelle pidi Neff olema olnud üks „vaene prantsuse poiss”, keda proua v. S. isa oli võtnud oma juure ja koos oma lastega kasvatanud ja kes hiljem, kui oli Peterburis kuulsaks kunstnikuks saanud ja peasnud keisri õukonda, kosinud paruni tütre, oma mängukaaslase. Nüüd tahetakse aga mulle ustavalt poolt kinnitada, et see Venemaalt võrsunud kuulus vene kunstnik ja keisri õukondlane olnud siiski sünnilt eestlane. Seda väidet tuleks igatahes kontrollida. Meie aadlite — „aarialaste” seas on teada ju mõndagi meie soost, kas abielu või muul teel sinna sattunud perekonna liiget. Nimetaksin ainult näiteks — Järvakandi „Sõe-Tooma” järeltulijaid pr. sid v. M—i, ja v. K—d. Aga neid on veel palju teisigi. Tallinnas ja m. liigub palju „saksa” literaate, kelle otsesed „vetterid” liiguvad maal külatänavail, ent niisuguseid sugulasi kardetakse kui tuld. Kardeti enniste veel enam, sest nende olemasolu võis mõjutada ja kaotada karjääri. Aastat 30 tagasi tahtis keegi eesti soost maamõõtja mu juure korterisse tulla, aga, ei julgenud, sest et ta peremees, „sakslane” oli ähvardanud teda kohe lahti lasta teenistusest, kui ta ühe eestlase juure korterisse läheb. See võis ju teda nakatada, infitseerida. „Mõtlege”, ütles mulle kord hirmunult üks proua: „meie naabri sakste teenija teab, kust teie pärit olete.” „Mis sellest”, ütlesin, „ta teab ju ka, et teie ema kord V. mõisas karjatüdruk on olnud.” Tallinnas, ühe saksa kiriku peal asub üks õpetaja, kes armastab öelda: „Wir Deutsche”. „Postimehe” albumis võime näha ta palet omaaegsete E. Ü. S. liigete seas. Ühe teise saksa õpetaja „von”i vanaisa haud öeldakse olevat Rakvere surnuaial „Kullipere Mihkli” oma. Tallinnas hiljuti tuntud saksa seltskonna tegelane Viktor Jakobson oli mu teada Toomas Jakobsoni, kes käis eesti saatkonnaga keiser Aleksander III tervitamas, poegi. Kes uuriks, kust on kuulus teoloog ja endise saksa keisri sõber prof. v. Harnak pärit? Kusagil olen lugenud, et ta on endise Tartu ülikooli prof. Harnak’i poegi, aga Läänemaal, Valgus, on ka sellenimelisi ja sealt oli väljavõrsunud omal ajal üks Karnak (muu koolipõlv), kes oli riigiametnik ja üks teine, kes oli Kaukaasias köster-kooliõpetaja. Üks kolmas (ikka ühest ja samas kännust) tee-

K. LIIMAN

„PESIJAS”

ÕLI

nis ühe tuntuima meie paruni juures „kamerteenrina” 18. aastaselt Roomas ja oli hiljem kodumaal mõisavalitseja ja siis ühe admiral’i „maakohta” ja villa omnik. Olles teda kord joonistanud küsis prof. v. Gebhard mult: „ons see prof. Harnaki sugulane?” — „Ei,” ütlesin, „minu sugulane”.

Need on mõned vähesed näited minu poolt meie „sakslaste” ehtsusest. Tuletatagu iga lugeja omalt poolt meelde omi tuntud sakslasi ja meil pole palju põhjust kõnelemiseks meie „sakstest”. Nad on renegaadid, saksa keelt kõnelevad eestlased, kes hoiavad ikka sinna poole, kus valitseb võim. Praegu usuvad nad „Hitlerisse”, aga niipea kui meie valitsus löi neile sõrme peale, saatis kohe üks Tartu saksa üliõpilaskorparatsioon meie riigivanemale telegrammi ja algas suur ümberkorraldamine. Ja kui võrd meie iseseisvus kõveneb, sedavõrd hakkavad vististe meie „saksad” tagasi tilkuma oma endisesse rahvusesse. „Baltlastest saab „Estländer”, „Estländerist” — Este. Rahvas on fakt, on tõde, nagu perekond ja sugukond, mida ei saa salata. Kes oma rahvust salgab — see valetab ja kes valetab — on alaväärne. Rahvuse salgajad on alaväärsed, on arad ja spekulandid, renegaadid ja tõusikud. Seepärast on meie „kadakad” ka meile alla jäänud. Muudkui: hoidkem endid peal!

RAHAKOTT

NOVELL.

Vedel pori lirtsus kargu otste all, kui lonkur edasi tõttas sügisestest sadudest põhjatuks muutunud teel. Öhtune hämarus lebas ümbrusel, peent ja külma uduvihma heljus õhus. Nagu loori tagant paistsid pimedusest talude tuled. Lonkur aga rühkis edasi, ta, hall kogu oli raskesti vajunud kahele kargule, mida pikad käed kindlas taktis edasi pildusid. Parem jalg oli tahapoole kõver ja väändunud ning lohises toetumalt taga. Mees ise ei valinud teed ega hoidunud porilompidest. Ta plahvis neist otsejookes läbi, nii et muda pladises ja poripiisad talle enesele näkku lendasid. Vahel värahtas ta, karguotsa libisedes porisel teel. Sarnasel korral kõmises ja tärises suur kannel, mis tal nõõriga turjale oli köidetud. Kuid pea sai ta jälle tasakaalu kätte ja ruttas karkudega veheldes edasi. Aegajalt kõhis ja sülitas ta enese ette teele, pomises midagi, naeris või katsus kähiseval häälel laulda segaseid ja imelikke värsse.

See oli Hädaoru Jakob, vallasant, kes elut- ses vaestemajas.

Ta oli õnnetu olend, kuigi ta ise võib olla oma õnnetuse suurst täiel määral ei tajunud. Ta oli neid elu vaeslapsi, kellel puudub kõik, alates omastega ja kindla seisukohaga elus ja lõpetades oma isikliku tervisega, ning ke- da nähes armuandi nurumas kirikväraval, tä- nava! või oma ukse taga, tunned südames ni- metut õudu elu ees, mis on võimeline sünni- tama sellist viletsust.

Oli ime, et ta lapsepõli jättis ta ellu. Surm oleks olnud talle õnn. Kuid milline visadus, millised eluinstinktid peituvad vaes- uses ja viletsuses! Ta oli nagu orashein, mida purustatakse, hakitakse, pillutakse põua kätte kuivama või heidetakse sõnnikusse mä- danema, kuid mis õmeti visalt haljendab...

Kui ta vallaline ema teda sünnitades suri, jäi ta vaestemajas elava vanaema käte va- hele. Laps vaakus elu ja surma vahel, jahu- leemest toidetuna, kuid asjatult ootas vana- ema ta surma — nälginud maimukeses elas visa hing.

Kaheaastase lapsena pidi poiss saama uue kasuvanema, sest vanaema viidi värvimatus kirstus ja küüthobusel surnuaiale. Poisi kas- vatamise võttis enda peale vanaema toanaa- ber, tige ja ahne vanamoor, kes vallavalit- suselt poisi kasvatamiseks püüdis saada või- malikult suure toetuse toitaanis kui ka ra- has, kuid ise võimalikult vähe lapsele kulutas.

Poisi varasem lapsepõli möödus mustas vaestemaja õhkkonnas, tüli ja tapeluste seas. Poolpaljalt tuli tal vastuvõtta niihästi suvi kui ka talv. Lapse suur söögiisu ja muud elu- avaldused vihastasid alatasa vanamoori, kes ta toidunormi piiras minimaalseni. Ka löö- kidega ei olnud vanamoor kitsi. Tal oli kom-

beks last lüüa pähe, ja millega juhtus. Poi- sikese pea oli muhkliseks klopitud ja siini- ne. Ta muutus sellest tuimaks, kuid ühtlasi ka salakavalaks. Kui vanamoor või teisi vaes- temaja elanikke toas viibis, võis ta tundide kaupa istuda nurgas, tuimalt ja osavõtma- tult. Nende lahkumisel aga muutus ta aktiiv- seks, nuhkis läbi kapid ja kapialused, mida- gi söödavat leides sõi end lõhkemiseni täis. Muidugi ei jäänud see saladusse. Järgnesid metsikud peksmised vanamoorilt.

Kui poiss vähe suuremaks sai, hakkas va- namoor teda teisiti ära kasutama. Ta käis kütlas ringi ja kaebas nuttes, millises hä- das ta on võõra lapse kasvatamisega, kelle ta haledusest ja südamehäädusest enda hool- de võtnud. Ta kiitis poissi tubliks ja hakka- jaks ning pakkus teda talusesse, kus pise- maid lapsi, laste järele vaatajaks.

Nii viibis poiss järjest mitmes talus. Kuid oma kinnise ja tuima iseloomuga ei sobinud ta teiste laste hulka. Need hakkasid teda pilkama ja narrima. Selle tagajärjel puhke- sid kakelused, nii et lastel sageli olid näod verised või kõrvad puruks rebitud. Loomu- likult sai poiss peremehelt keretäie ja visati ukse taha. Nii kõrdus mitmes talus.

Vallavalitsus aga sai kadedalt kaebusi, et poiss saab taludest ülalpidamise ja mitte sellelt, kellele vald selleks toetuse maksab. Nende kaebuste põhjal võeti vanamoorilt poisi kasvatuse ära.

Nüüd jäi poisike üksis vaenulike ja vöö- raste inimeste sekka, sest vanamoor virutas ta nüüd, kui ta vaestemaja juurde tuli, saja- tades ja vandudes minema.

Oli ime, kuidas poiss siis ennast suutis elus hoida. Tihti ei olnud ta kõhus muud kui mõni metsa alt leitud mari. Vahel mõni helde perenaine andis talle tüki leiba või kausike- sega suppi. Vahel lipsas ta teeaärsesse elu- majja ja varastas, mis juhtus. Külapoisikesed aga pildusid teda kividega või narrisid muidu. Vahel meelitasid nad ta enda juurde, paku- des võileiba. Ometi ei andnud nad talle enne leiba kätte, kui sülitasid ja lasksid oma vett sellele. Nälginud poisike kugistas selli- segi leiva teiste irvitamise saatel paari suu- täiega alla.

Kuid selline elu kasvatas poisis teotsemis- võimet. Ta muutus järjest osavamaks toidu muretsemises. Tast sai päris vilunud näppaja. Sügispoole kolat ja õsiti kõik õunaaiad läbi ja tühjendas paremad sordipuud.

Kord aga sai selline teekord poisile saa- tuslikuks. Peremees laskis talle laengu pa- remasse jalga. Poiss viimast jõudu kokkuvõt- tes, valu ja hirmu sunnil, põgenes kiiresti metsa poole. Haavatud jalast nõrgus see veri, millest aegajalt langesid piisad rohule ja mullale. Kergendatud südamega ta märkas,

et teda ei aetud taga. Nähtavasti peremees, kes oli vanemas eas, ei viitsinud õunavar-
ga pärast hakata jooksmas. Ühtlasi aga poiss
tundis jõudu lõppevat ja jalas algasid sellised
valud, et edasiminek muutus päris taluma-
tuks. Poolroomates ta rühkis metsa poole,
kus tal niiduäärses palus, tihedate noorte
kuuskede all, oli pesa-taoline koobas, mis
tal alateadvuses vastas mõistele „kodu”. Seal
ta magas ja sinna ta oli kokku kannud
oma pisikesed ja vähesed elatistarbed. Seal oli
mõni pala leiba, aedadest toodud õunu, kurke
ja kõrvitsaid. See koht püsis nüüd mõtteis ta
ees nagu mingi ere täht, mille poole ta rüh-
kis ja mille saavutamise talle nagu mingiks
pääseks näis. Ta suutiski end kuidagi ko-
hale vedada, kuid päralejõudnuna ta kõhn
keha vajus meelemärkusetult asemele, rohe-
liste palukvarde vahele.

Sinna samblavoodile, sõnajalgade ja hal-
jaste kuuseokste alla, ta oleks surnudki,
sest puhastamatuisse haavadesse lõi põletik,
mis ägedalt valdas tervet keha, kui teda po-
leks aidanud juhust.

Tavaliselt lapsed ja teisedki raskelt hai-
ged süüavad palavikus sonides ema või Ju-
malat. Tema polnud tunnud neid kumbagi.
Seepärast ta ainult oigas, kisendas jänunedes
vee järele, või mõnimes kurjasti vanduda.
Kuid neid ta nõrkevaid hääliitsusi kuulis ju-
huslikult mõõdaminev metsavaht, kes ta val-
laametnikkude korraldusel toimetas vaeste-
majja.

Oma jalavigastust seletas poiss metsava-
hile ja teistele puu otsast mahakukkumisega.
Kuna jalg oli juba kõvasti paistetunud ja põ-
letikus, polnud võimalik pealiskaudsel vaat-
lemisel märgata haavade tõelist iseloomu.
Jalg oli raskesti purustatud, liha oli luudelt
nartsudeks rebitud.

Poiss jäi raskesti põdema. Jalg paistetas
hirmsasti ja hakkas mädanema. Laguneva li-
ha jälgi lõhnaga täitus terve tuba.

Vallavalitsuselt määrati poisile jälle toe-
tus, loodeti, et seda kaua anda ei tule, sest
poisi surm oli peaaegu silmaga näha. Vaes-
temaja teistele elanikele tehti kohuseks poisi
eest hooldiseda. See aga muutus santide oma-
vaheliseks kisklemiseks poisi toidunormi pe-
le. Puudulikust koristamisest aga löid hai-
ge voodiõled varsti mädanema ja haisema.

Kuid poiss ei surnud, nagu ei sure orashein
põllumehe äkke ees, nagu ei sure vankrirõõ-
pas lõmastatud konn ega vihmauss kaevaja
labida all.

Kirjeldamatus viletsuses ja kõrges pala-
vikus viibis poiss kuude viisi poolteadvuse-
tult, ennekui haigusprotsess muutus kohali-
kuks ja palavik kehast taganes haavadesse,
kuhu jäi aastateks pesitsema. Luu aga oli põ-
letikuliselt moondu, poolviltu tahapoole kõ-
veraks tõmbunud ning kogu jalg oli igasu-
guse toetamis- ja kõndimisvõime kaotanud.

Kui lõpuks selgus, et poiss ikka veel sur-
maks küps polnud, sai ta kargud. Aastate
viisi voodis lamanud, pääsis ta vähehaaval
jälle liikuma. Kui ta end voodist üles ajas,
oli talt saanud suur kondine vanamees. Tuhk-
hall nägu oli kortsudes ja silmist paistis
tuimus ja elutus kui kaheksakümnesel. Lap-

sest oli saanud rauk. Noormees polnud ta ku-
nagi olnud. Ta harjus karkudega, harjus
kolamisega. Turi tõmbus vimma ja käte soo-
ned muutusid kõvaks kui terasest. Lõpuks ta
võis hiiglahüpetega kõndida maha pikki maid,
vehkides karkudega kui tuulik. Kõndimine ja
hulkumine sai talle kireks.

Siis hakkas ta laataidel käima. Seal müüts
ta korve ja luude, mida oma laial turjal ki-
lomeetrite tagant kohale tassis. Kui luud ja
korvid müüdüd, hakkas ta kerjama. Kükitas
maas, müts pihus, kargud põlvede vahel, ja
palus armuandi. Ajajooksul muretses ta en-
dale kandle, kõmistas seda mängida ja män-
gis kärisevalt kaasa, ümber laadaliste tunglev
ring. Purjus inimestele meeldis ta repertuaar.
Noormehed, paberossid suus ja kübar kuklas,
naersid rõvedalt ja mõnuledes, kui ta laulis
roppe ja häbituid laule, või laule „Saksa
Villemist ja Vene Kollast”, või mõnd usulise
sisuga laulu, mis omamoodi ümbertehtud, na-
gu

„Kord juhtus sel kolelal kolmanda ööl
kui Pontsus ja Pilatus olid ju tööl —
tal jalad said tõmmatud taeva pool kummi
ja inglikoor laulis tal kõhu peal trummi...”
või muud sellist.

Aegajalt hüüdis ta:
„Andke sandile! Halastage!”

Ning metallrahasid rabises ta mütsi.

Ühtlasi hakkas ta ka jooma. See sai ta suu-
reks kireks. Ta korjas sendi viisi raha, et
seda ainsa õhtuga kõrtsiletile panna. Ta näp-
paski, mida sai, et seda viinarahaks teha.
Ta ei lahkunud enne kõrtsist, kui viimne penn
oli läbi ja ta välja visati.

Mis ta hinge puutub, siis seda tal, tava-
lises mõistes, polnudki. Ta elas ainult jõuli-
kest loomalikest instinktest ja hämarast mõis-
tuse natukesest, mis talle oli antud. Ta oli
per. nagu loom, tundmusteta ja tuim. Ta pol-
nud ilialgi näinud emaõrnust ega inimse
südamehädadust. Talle oli tundmatu ja vöö-
ras inimese parem olemus. Ta oli näinud ai-
nult toorust, loomaliikkust ja kurjust. Ta oli
nagu kõvaks tambitud savi, mis tundnud ai-
nult põua põletavat kuumust ja tallavate jal-
gade raskust. Ta oli oma senise saatuse loo-
mulik saadus.

Nii tundis külas iga pisem kui laps pu-
naste habemetüügastega Hädaraar Jakobit, lon-
kurit, korvimeistrit, kandlelööjat, joodikut,
räppajat ja hulgust.

Jälle oli ta koduteel laadalt. Hilja õh-
tuni istus ta teeäärses kõrtsis ja jõi päeval
kerjatud raha. See sai otsa ja kõrtsimees ki-
hutas ta maanteele.

Liiklejad olid ammu kadunud. Pimeduses
olid väljad tühjad ja õudsed. Vana Jakob
üksi plahvis edasi, kannel turjal ja kargud
kõvasti kaenlasse surutud. Ta pää huugas
joodud viinast. Tal oli hea olla, ta oli rõõmus
ja mõnises enda ette, ükski konkreetsem
mõttekiir ei seganud seda tuima poolund.

Korraga sattus ta aga liig kraavi lähedusse.
Ta ei saanud tasakaalu hoida ja kukkus kül-
jeli. Kuuldus raksatus ja kandlepasside põ-
rin. Läks tükike aega, ennekui mees taipas, et
oli kukkunud kraavi. Ta ajas end pervele
istuli ja tegi katseid ülestõusmiseks, kuid

märkas nüüd, et oli kukkudes murdnud kargu. Pervel istudes ja aegamööda ümbrust silmitsedes selgusid talle asjaolud, et vaestemaja oma ölekoikuga, kus ta magadisase, oli veel viis kilomeetrit kaugel, et ilm oli külm ja tibas uduvihma ning tee võimatuseni porine. Paarikümne sammuga kaugusel teest aga mustasid hooned ja aiad. See oli Vangu talu. Jakob oli seal kord viibinud hobuse-riistu parandamas.

Lonkur võttis terve kargu ühte ja katkise teise kätte ning neid külgipidi vastu maad toetades hakkas nende najal talu poole roomama. Ta kavatses öömaja paluda. Öekoer tungis suure larinaga talle kallale. Ta pidi end alatasa karku keerutades kaitsema. Selle juures said ta riided, käed ja nagu poriga. Lõpuks jõudis ta ukse juure, ajas end seinale najale püsti ja koputas kargu otsaga uksele.

Peremees, noore sileda näo ja uhke rühiga mees, tuli laterna tulega ust avama. „Mul murdus kark katki. Paluksin öömaja, vast on võimalik...“ kogeles Jakob.

„Vaata maita,“ sähvas peremees, valgustades Jakobi nägu, „või sulle öömaja... Vald peab sind oma kulul üleval, sul on vaestemajas tuba ja sina tõmbad õõsel ilma mööda ümber. Ja viinast haised sa nagu tõbras, üleni oled end poriga kokku käänanud...“

„Mul murdus kark, ma ei saanud muidu kui käpuli...“ katsus lonkur seletada.

„Jah, tõmba end hästi täis. Joo kõik valla abirahad maha... Taevas teab kust su tee tuleb. Sinusugust oma katuse alla võtta oleks selge patt,“ siunas peremees ja tõmbas ukse paukudes kinni.

Vanamees jäi juhmuna seinale seisma. Elu paistis talle korraga nii naljakas: kui kark oli katki, ei saanud ta enam muidu edasi kui neljakäpukile. Ja ta hakkaski uuesti roomama tee poole. Ta ei pahandunudki sellest, et teda ei võetud öömajale. Ta mõte kunagi ei tõusnud arvustama teisi inimesi.

Niiviisi roomates oli ta uuesti teele jõudnud. Korraga sattus ta käe alla midagi siledat ja külma. Seda lähemalt silmitsedes nägi ta, et see oli suur mustast nahast metallilustustega rahakott. Jakob avas koti, kust hoovas imelikke magusaid lõhnu. Kotis tundus olevat metallrahasid. Jakob asus neid lugema, ühekaupa sõrmede vahel katsudes ja nii umbkaudu kindlaks määrates rahade suuruse. Kaheksakümmend... ja veel leidusid kotipõhjas mõned rahad. Kaheksakümmendviis, üheksakümmend, üheksakümmendkolm... Pettununa katsus Jakob veekord kõik koti sisemised taskud läbi, kuid need olid tühjad. Paberraha polnudki. Üheksakümmendkolm — seda oli vähe. Eriliseks rõõmustamiseks ei annud see põhjust. Leid ise, pakside, otse pungil tunduvate nahkkaantega, oli muidugi kallis. Kuid mis sai Jakob sellega teha? Temale luges ainult puhas raha. Väike meelepaha või halvaks panugi tõusis tas seliste suurte sakste vastu, kes kannavad nii kalleid rahakotte, kuid milles leidub ainult pisut peenraha. See leid ei andnud elule mingit teist värvingut, endised mured kerkisid uuesti esile. Ümber oli pime ja porine, kark

JOH. SCHÜTZ

MUST VANKER.

Üht jalga lonkas — inglistõvest puret.
Kuid sasijuuksein lehvis elulust.
Peensääred päiksest punased kui kurel,
hall vammus seljan, nagu nutust must.

Veel polnud mureks paisund jalarike,
ta lendles kastani all nagu kiil.
Pääjagu vaevalt oli vellest pikem,
ning velle sülen lombist läbi viis.

Ta õrnalt kandis närtsest punut nukku,
käel suisutas ja pesi vihmaveen.
Puu varjun ajas talle pikka juttu,
klaasikildest kaela köitis kirju kee.

Ning pühapäeval, hoiden roosat kleiti,
tal kodun taltsaks noomit tuisk ja lend.
Kotletiga käe selja taha peitis,
kui avat aknast kõnetasin tend.

Nii suve läbi jooksis, mängis liivan
ja rentslin sulistas, kui sadas vihm.
Pilk aralt keldrito aken riivas,
kun ootas purjus isa püksirihm.

Siis tuli sügis, päike väsis ära,
ei talund liiva enam paljas jalg.
Jää püsis veel ja kinni hoovivärv
ning kastanilt tõi lehed maha hall.

Ta vilksas tänavale viimast korda,
kui saju järgi saabus hele päev.
Hõögpruune nuppe lemmikpuu alt
korjas
ning külmas lõdisesid väiksed käed.

Aeg möödus kiirelt. Luiged juba
läksid,
lund maha raputasid pikad ööd.
Hall tihane mu aknalaul täksis,
mil silmad korraks üles tõstsin töölt.

Must surnuvanker veeres läbi lume
ja ohje pihus hoidis sünge mees.
Mu meeli valdas järsku aimus tume,
kui vanker peatus keldriukse een.

Sai selgeks kõik, mil väikse valge kirstu
tõi isa üksi välja paljaspäi.
Ta elurõõm sääl oli vaikselt irdund,
nüüd läbi lume algas viimne käik.

Kaks lihtsalt punut kuuseokstest krantsi
ja peotäis sügislilli kaasa sai.
Mees ohjadega tõmbas mustal vankril.
must hobu liikus vaikselt nagu vaim.

Lein ema silmist saatjatesse imbus
ja veli vastu ruutu surus pää.
Puud seisis raagus nagu vitsakimbud,
jäi tänavale maha ainult jää.

Kogust: Kaks Leeri.

JOH. TUULIK

ÖDE.

Tema narmastund kopsude kisa
mulle vaevu talutav.
Kiljuv ümin, taas hingeldus visa,
uni — petlik ja valutav.

Tema unede hämarikku
kerkib emade töökas palg,
pilk nukker, sest kaduvikku
eksib tütre nõrkend jalg.

Mu ihu kaastundev lööb soojaks,
roides uitleb salalik pist.
Mu minevik: pneumotoraks,
kolm nurjunud süstimist.

Oma isade sangarihingi
näen seiklemas mandril ja vees.
Nüüd lõpetab elutee ringi
nende järeelsoo viimane mees.

Meid kumbagi süleleb haigus,
meie põskedel õhetab roos.
Ning ma tean: haud järgmine paik, kus
me peatselt uinume koos.

oli katki, külm oli. Väärtusetu näis see
leid — öömaja ta ei suutnud ju anda. Aga
kui ometi? Vilksatas korraga Jakobi peas
mõte. Kui minna uuesti Vangule, pakkuda
rahakotti peremehele? Võib olla huvitub ko-
tist, halastab ja võtab öömajale?

See mõte elustas Jakobit ja andis uusi
lootusi. Ta hakkas uuesti raha lugema. Kad-
dedus kiusas teda. Kuidagi ei oleks tahtnud
kotti kogu rahaga peremehele anda. Et see
aga ei hakkaks arvama, et ta raha ära on
võtnud, jättis kotti viiskümmend ja ülejäänud
pani oma seapöiest rahakotti, mille toppis
püksitasku.

Uuesti hakkas ta talu poole roomama.
Pooltel teel võttis ta rahataskust veel ühe viie-
lise ja pani oma kotti, ning hoopis maha ligi
teise, nii et rahataskusse jäi ainult neliküm-
mend.

Vangu peremees, kes koputuse peale uuesti
uksele tuli, pistis vanduma, kui endist kerjust
nägi. Lonkur sirutas aga suure läikiva raha-
koti talle vastu ja ütles kohmetanult:

„Leidsin selle teelt, arvasin, et teie
oma...”

„Ei-i” venitas peremees kahtlevalt ja ha-
ras rahatasku, „kuid lähme sisse, kaemle tu-
levalgel järgi, kellele oma ta võiks olla...”

Toas pani peremees kerjuse ukse kõrvale
pingile istuma ja nõõpis ise rahatasku lahti.
Sees leidus ainult pisut metallraha, paberra-
ha aga mingit dokumenti polnud. Kuna ra-
hatasku kaaned aga näisid nii pingul ja tü-
sedaina, uuris peremees ta sisemust edasi
ja leidiski väikeste nõõpidega kinnikaiva sa-
latasku, mis pungil oli täis siniseid ja pu-
naseid rahapabereid. Kohe sulges mees koti,
et vaadet varjata kerjuse eest ja küsis teesel-
des ükskõiksust:

„Ega sa seda kotti kuskilt ei näpanud?”

„Ei, kulla peremees,” kostis see, „teelt ta
leidsin, just teie õue alt.”

„Noh, siis on hea. Tuleb homme järele
kuulata, kellele ta kuulub. Siin sees mün-
git dokumenti pole, on ainult pisut peenikest
raha,” ütles peremees, lisades veel: „viskan
sulle siia nurka hobuseteki maha, võid siin
magada — kuhu sa enam vastu ööd läh-
hed...”

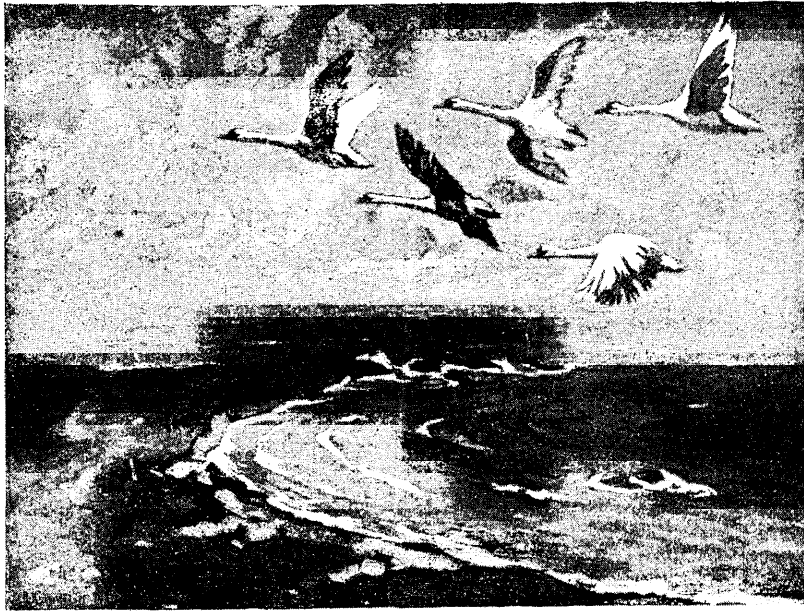
Hädaaru Jakob kobaski nurka tekile ja joo-
dud viinast ja päevasest käigust väsinuna
vajus varsti unne.

Peremees aga läks ärevusest vabiseva sü-
damega tagumisse tuppa, kus loost näälkis
juba voodi heitnud naisele. Und silmle saa-
mata arutasid nad asja kogu öö ja otsustasid
sandi leitud raha, mida oli aukartust ära-
tav summa, omastada.

Hommikul varakult, umbes kella kuue pai-
ku, tuli Vangule ligidal elav pöpsieit ja las-
kis Jakobit magamas nähes jutujoru lahti:

„Näe, või tema siin öömajal... Või kark
teisel katki? Ei püsi, mait, paigal, kõik ööd
ja päevad ründab maailma mõõda ringi ja
ajab seda va viinatilgakest taga... See-
sama su vist kraavi tõukaski?” küsis ta Ja-
kobilt, kes kõnelusest oli ärganud ja end nüüd
asemel istuli ajas.

Kerjus ümahtas midagi ja hakkas oma
katkist karku silmitsema.

A. KAIGORODOFF

LUIGED

Õli

„Kas teate ka,” jatkas eit, „et see rikas juut, kes käis siin kandis metsa ostmas, Koltpärk, jah, oli ta nimi, olevat rahakoti kaotanud ilmatu palju rahaga, vist miljon, või mitugi olevat sees olnud...”

„Soo-soo, jajah,” lausus peremees, ükskõikse näoga naelast võtit ja päsmerit võttes, „läki siis aida juurde, kaalun sulle tangud kätte. Palju neid kõneldud oli?”

Kui popsieit tangud oli saanud kätte ja talust lahkunud, oli peremehe ja perenaise vahel, kes ka aita tulnud, pikem kõnelus.

„Nüüd on vanamehel teada. Läheb ja plärab kõik maailma täis ja siis on otsijail jäljed käeski...” lausus perenaine.

„Parempi, et ta nüüd teada sai,” arvas peremees, nüüd võime veel asja selle järele korraldada. Goldbergi rahakaotamisest oleks ta hiljem ikkagi kuulnud. Ega ta nii kergesti asja välja julge lobiseda: kes siis seda usub, et ta rahakoti kõige rahaga minu kätte tõi?!”

„Ja,” vaidles perenaine, „sa unustad, et purjuspäi räägib inimene kõik välja. Palju see Jakob valget päeva näeb. Ja kui tema käest kõigi pinnimiste ja pigistamiste peale midagi kätte ei saada, on ikkagi sinu käes kord...”

— Nojaa, mis sa talle ikka teed? Kaasas kõndida ja õigel ajal kätt suu peale panna ju ei saa.

Mõlemate mõtted töötasid palavikuliselt, otsides hädahoitumat lahendust ja kergemat väljapääsu.

Vähese vaikimise järele ütles naine:

„Tean hea nõu: jätame õige vanamehe tallu.”

„Kuidas, tallu?” küsis mees.

„Jah, siiasammal, armuleivale. Kauas ta tühi ikka elab,” kostis naine.

Mees vaikis. Ta nähtavasti kaalus mõttes antud võimalust. Tükikese aja pärast ta lausus:

„Mõtlesin ise pearegu sedasama. Siin ta oleks täiesti silma all, ega puutuks omad sugustega kokku. Üksik koht, palju's siin

kedagi käib. Tuleks talle, veel kõva kari peale panna, küll ta siis suu peab. Ainult, kas see võõra inimese tallu võtmise just ei äratagi tähelepanu?”

„Mis ta ikka äratab,” arvas naine, „näe Reinumetsal on ka vaestemajast võetud vana-eit. Minu isakodus oli samuti üks vanamees armuleival. Ammus see vaestemaja ehitati. Senini olid kõik sandid taludes toita.”

„Teist teed vist ikka ei leidu,” lausus mees, „kuid asja tuleb siiski ettevaatlikult toimetada. Vanamehele tuleb alguses hirm nahka ajada. Tallujätmisest ei maksa veel juttu teha, sellega on aega. Küll ma tean, kuidas toimetan...”

Tuppa tulnuna ütles peremees kerjusele: „Paranda nüüd oma kark ära ja siis lähme konstaabli poole.”

„Mis? Mida sinna?” kohmas Jakob, kes enda kohal nagu mingit yamitsevat hädahoitu aimas.

„Kuulsid ju küll, mis Lombi Kadri rääkis. Rahakotis oli ju olnud miljon või mitugi. Sina tõi siia koti, millel nimetähed M. G. — Meier Goldberg, kuid tühjalt. Küllap sa pead teadma, kuhu sealt raha jäi,” lausus peremees jäiselt.

Jakob kahvatus huulteni valgeks. See asjaolude imelik pööre lõi ta südame küljeks. Tal oli omas elus politseinikudega mitmete vähemate eksimuste pärast kokkupuutumisi olnud. Neid silmapilke mäletas ta õudusega. Teda polnud küll kunagi kohtu alla antud, kuid talle oli peilt mündri-meestelt üsna karm käitumine osaks saanud, nii et ta sellest kord isegi põdema pidi. Kui ta nüüd rohekas-halli mundrit kaugeltki nägi, katsus ta ikka kuhugi kõrvale hiihida, nii oli hirm politseivõimu ees ta südamesse juurdunud. See kerkis nüüd uuesti suurendatud kujul esile.

„Olen aus taluomanik,” kõneles peremees edasi, ei saa võtta endale süüd, et vaikisin rahakoti leust. Kuigi sa mulle ei taha tunnistada, et leidsid raha, ja kuhu selle panid, siis küllap sa seda juba politseis teed.”

MATUSED

Õli

Kerjuse mõtted ähvardasid tühmtuda. Ta oli oma elu suurimas hädas. Kui tal see raha oleks tegelikult olnud, võib olla ta ei oleks kahelnud seda peremehele andmast, et aga seisukorrast pääseda.

„Seal polnudki raha,” nagu karjatus tuisis see lause ta rinnust.

Ja ta hakkas paluma. Ta tõmbas taskust seapõiest koti, lautas vähese metalli lauale, pakkudes seda peremehele. Ta rääkis, kuidas ainult selle leidnud kotist ja omastanud, ta rääkis hirmust politsei ees ja palus peremehelt vaikimist. Isegi paar sogast pisarat valgusid üle ta kortsunud põskede.

Peremees tõukas pakutud raha eemale, lõi endale vastu rindu ja rääkis oma aususest. Ta ütles, et ei saa parata midagi, ei saa teha end kaasteadjaks kuriteos.

„Naha tõmbavad sul näüd üle silmi, see on kindel,” ütles ta, „kuid kui mina peaksin asjast vaikima, siis olen samane süüdlane, asja kaasteadja, keda samuti karistatakse.”

Edasi hädaldasid nad vastamisi, kerjus tõelises hirmus ja mures, peremees teesklemites ja kavaluses. Kuid pikkamisi hakkas peremehe süda sulama:

„Olgu, võib olla tõesti, nagu ütled, oli rahakott juba tühi, kui sina ta leidsid. Võib olla mõni teine viskas ta sinna maha, kui oli koti tühjendanud. Oled õnnetu inimene. Aga kas sa ka saad aru, mis ma sinu päästmiseks pean ohverdama? Oma hea nime, nii ütelda kogu oma elu pean sinu eest kängu panema — häleda südame pärast, et usun sinu juttu. Olen hädas. Ja võib olla sa ise lähed lärmad sellest kõigest külapeal — mis saab siis minust?! Pead vaikima igaveseks, pead vaikima kui haud, kui tahad, et sind aitan!”

Jakob lubas kõik, kõik mis aga peremees oleks soovinud.

Peremees rõõmustas, et oli lavastanud näidendi, mis oodatust paremini õnnestus. Ta laskis kerjusel jätkata murdunud kargu ja tõi siis paranduseks hobuseriistad, samuti vanad pastlad. Seda tööd võis kerjusel jätkuda paariks kolmeks päevaks.

Vahepeal elas küla rahakoti loo ärevuses. Oli kuulutatud suur vaevatasu leidjale. Seda aga ei ilmunud. Metsaostja juut oli rahakoti kaotanud sõites külavahe teed Meemaste talust, käänates kõrtsi kohal maanteele, kust lühikese sõidu järel jälle pöördus külavahe teele, et selle kaudu saada raudteejaama viivale maanteele. Kuna vahemaa, kus rahakoti kaotamine sündis, oli viis-kuus kilomeetert pikk ja laada tõttu neil teedel liikumine elav, siis oli leidja avastamine peaaegu võimatu. Võis jääda lootma ainult tema aususele. Kuid mitmekordsekski tõstetud tasule vaatamata jäi leidja teadmatuks.

Vangul anti Jakobile päris korralikult süüa. Sant aga parkis nüüd toitu endale sisse hullu aplusega. Kogu eluaeg oli ta söömine olnud ebakorrapärane. Päevade viisi olid ta soolikad korisenud tühjusest, siis jälle, kui toidu juurde sai, sõi ta mao lõhkemiseni täis. Peremees, nähes sellist isukust, lõi juba tusa-seks armuleiva otsuse pärast. Ormeti ütles ta kerjusele, kui kõik parandustööd valmis ja see edasiminekut valmistas:

„Olen kõik need päevad kahjatsenud, et asjaga end sidusin ja seda politsei kätte ei andnud. Tean, et tõmbad laatasid mööda ja oled igavene lakkekrants. Purjus peaga lobised kõik välja. Sina aga juba minu eest ei vastuta. Sellepärast otsustasin sind jätta enda juurde armuleivale. Siin sul soe söökt alati ees, ei ole siis vaja küla ega laatasid mööda kolada. Mõistad muidugi, et see on juba teine suur heategu sinu vastu. Selle eest aidad mul vahel üht teist teha, parandad pastlaid ja hobuseriistu, suvel teed rehased ning vaatad laste järele. Siia peretuppa nurka saad oma aseme. Vaestemajas olevatki suur ruumipuudus, kuna tulevat uusi sante juurde. Nii kõneldi vallamajas, kus sinu enda juurde jätmise asja käisin rääkimas. Jääd siis siia ja pea meeles, et kõrtsi ja külla, sul midagi asja pole!”

Jakob ei mõistnud selle peale midagi öelda. Jäi vaid juhmilt vahtima peremehe otsa. Talle näis see asi nagu võõras, see käis risti vastu

tema kogemustele. Ta oli nagu karjakrants, keda meelitatakse, kuid kes akitab, et lüüa tahetakse. Ometi ta ei julgenud või ei tahtnud õelda midagi vastu.

Nii oli asi otsustatud. Sandile anti ta poriste näride asemele paari aasta eest surnud vanaperemehe rõivad ja jalatsid. Peretoa nurka tehti talle koikule ase ja hee jäi ta koduks kogu sügiseks ja talveks.

Vangu peremees aga hakkas tasapisi näitama jõukust. Ostis juurde kalli hobuse. Plaanitses uue elumaja ja lauda ehitust. Talve tules pani töölisel metsa ehituspalke lõikama. Oma rahaallikate varjamiseks tegi jõukamatelt peremeestelt laene. Hädaldas ja kaebas alatasa raskeid aegu ja tingles töölistega palka makstes.

Kes aga peremehe südame- ja sageli ka unerahu riisus, oli vana Hädaaru Jakob. Aja-juoksul teda hakkas piinama kartus, et vanamees ometi teab või aimab ta rahasaamise lugu ja kord kõik avalikuks teeb. Nagu rooste rauda, nii ahistas see mõte pikkamisi ta südant. Ta kartis iga sõna vanamehe huultelt, kui mõni talu tulnud võõras viimast kõnetas. Ta vihkas seda santi oma peretoa nurgas, kes näis talle õela kura-dina, kes ta elu tahab nahka panna ja hukka ajada. Ta valvas ise kui keerub, et vanamees kellegiga kokku ei puutuks, midagi rääkida saaks ega talust ei lahkaks. Ta hakkas ootama vanamehe surma kui hingeõnnistust, et sant aga üsna kõbus näis, laskis ta tema toidunormi piirata, peitis toidutagavarad, lutas sahvri ja söögikapi.

Vana Jakob viibis nagu halvast unenäos. Tal polnud küll millegi üle nuriseda. Tal oli peavari. Tal oli oma ase ja riided. Süüa sai ta ka, kuigi mitte niipalju kui oleks tahtnud. Aga kunas oli ta seda niipalju saanud! Ometi oli tal halb. Teda piinas võimatu igavus ja rahutus. Ta oli nagu lind puuris. Ta ei saanud midagi teha, ikka kuulis ta peremehelt või perenaiselt midagi seesugust:

„Mis sa tõllerdad siin jalus! Ära kompsi nii hirmsasti oma karkudega! Mis sa jõllitad siin nurgas, va tõbras! Sa haised just ui vana sikk! Ära süllita maha, sa molksus! Mis sa nõhised nii jäledasti — tahad teisi kandlekrapiga!” või kui ta läks õue, siis käratas peremees:

„Kas mõtled minna kõrtsi või? Hoia sa kurat siis oma nahk!” Teda valvati ja jäliti kõikjal.

Need jämedad sõnad ei puudutanud ta tui-ma hinge, ta oli neid ennemgi kuulnud, need olid tema meelest loomulikudki. Kuid ta tajus instinktiivselt nagu mõnda raudset rusikat oma turjal. Ta ei olnud enam vaba. Talle meelestusid laadadel sumisev inimvoog, elajate ammumine, vankrite kolin, hüüded, õhk, purjutajate laul, joobumuse lembe uim... kisa, kära, naer... Siis soe ja imal kõrtsi-See oli nagu kodu ja kauge isamaa, mille järele ta igatses ja mille puudumisest otse füüsilist valu tundis.

Ta ei suutnud kuigi kaua vastu pidada, kui teda hakkas vaevama viinahimu, ja ta

tegi põgenemiskatse. Rahakoti leiu puhul temale jäänud metallraha kibeles taskus. Ta tõttas mööda maanteed kõrtsi poole, kui laps oma emale vastu.

Vana kerjus ei saanud kuigi kaua maitsta viina muretut kibedust, kui peremees tuli hobusega kihutades järele. Tulivihasena tormas ta kõrtsitoas Jakobit märgates selle kallale ja raputas vanameest turjast, nii et kargud kolinal põrandale langesid:

„Sina saatan ja naru, see on mu armu ja helduse palk!... Tee sulle hääd, sina aga lähed vargile ja tormad siis kõrtsi!” ja kõrtsimehele lausus ta vähe tagasihoidlikumalt:

Ta juttu ei maksa tähelepanna — ta on püsti hull. Toida ja kata teda ja ta läheb su oma vara kallale. Kui ta veel kunagi siia peaks ilmuma, — ärge teie talle viina andke.”

Lõpuks tõukas ta sandi uksest välja rekke, istus ise kõrvale ja sõit läks Vangule tagasi. Kogu tee sajatas ta vanameest:

„Või sina tõbras kõrtsi?! Aga pea meeles, et peksan sind niikaua kui kärvad, kui peaksid rahakotist oma lõugu liigutama! Lases su varguse eest vangi panna, küll ma juba enesele õiguse leian... Kui sa õuest veel jalgagi julged välja viia, kõidan su kahe kablaga seina külge kinni ja ei anna sulle kolm päeva süüa...”

Vanamees, kes oli langenud imelikku tui-musse, kuulas vaikides peremehe ähvardusi.

Kodus võeti talt antud rõivad jälle ära ja anti ta vanad pulstid asemele. Nii lõppes vanamehe lühike „ekskurssioon” vabadesse.

Pererahva surve aga muutus raskemaks.

Kevade tules hakati talus uusi hooneid ehitama. Peremehel oli vähe aega, ta viibis ise vaheldamisi põllul ja ehituste juures. Nüüd pandi lapsed, kes koolist suvevaheajale olid tulnud, vana Jakobit valvama. Need olid vallatusi täis. Nad kiusasid igati lombakat vanameest, kiskusid habemest ja pildusid kividega. Vahel panid nad kisama:

„Papa, mamma, tulge ruttu, „kõngats” läheb pakku!” Neile tegi lõbu, kui isa kerjusega taples.

„Kõngats vahib värava poole! Kõngats tahab kõrtsi minna!” kisendasid nad täiest kõrist, kui vanamees õuel vähe laiemalt ringi liikus.

Veel ühe põgenemiskatse tegi lonkur.

See oli ühel kesksuvisel päeval. Peremeest polnud kodus, oli kuhugi sõitnud. Lapsed olid samuti kadunud. Töölised magasid söögi-vahet ja perenaistki polnud näha. Kuid vanamees ei saanud talust kuigi kaugele, kui teel ligines kollane kaarik uhke hobusega. Kaarikus istus heledas tolmumantlis isand. Lonkuri kohale jõudes peatas ta hobuse ja sähvas sõnalauasumatult nahkpiitsaga mitu heledat lööki üle sandi turja.

See oli peremees.

Nüüd suleti lonkur vana rehe muldpõrandaga kambrisse. See oli hämar ruum. Pisi-kene „paja” laskis vähe valgust sisse ja ukse sees oli neljanurkne auk, kust perenaine kerjusele käis toitu ulatamas.

Vanamehel ei olnud sugulasi, sõpru ega tuttavaid, kes tema saatusest oleks olnud huvitatud. Ta oli peaaegu täiesti unustatud. Külas teati ainult, et vanamees on Vangul armuleival ja rohkem midagi, kuna vaese inimese elu kellegisse ei puutu. Jakob pere-meest kartes ja elust võõrdudes juhuslikult tallutulevaist võõraist oli hoidunud eemale ja nende küsitlustele ei vastanudki või vastas pahuralt ja halvustavalt. Pikapeale temast keegi ei teinud midagi välja.

Vanamehe ainsaks ajaviiteks jäi nüüd kannel. Ta kõmistas seda sageli, tuletades meele ammu laatadel mängitud tükke. Juhtus Vangule tulema naabripere-mees. Kuuldes mängu rehekambris, ütles ta Vangu peremehele:

„Lähem ka vaatan, mis see vana Jakob seal rehekambris nii mängib, et lust kuulata...”

„Mis sa tast vaatad,” kostis Vangu peremees pahuralt, „vaata kui sülitab sulle silme vahele... On teine päris peast segi. Ei saa teda lahtiselt hoida, tikkus laste kallale. Hädas oled teisega. Sai armu pärast määja võetud... Naine ajas peale, ma ise ei tahtnudki... Ei taha teda maanteele ka kihutada, süda ei kannata...”

Naabertalunik tahtis ometi Jakobit näha. Vangu peremees läks ta'ga rehe juure kaasa. Nähes mehi ukse taga, katkestas Jakob mängu ja pööras pea kõrvale. Hüüdele „jõudu kah!” ei vastanud ta sõnagi ja küsimusele, kuidas ta elavat, vaikis ta samuti.

„Segi jah vist tal need mõtlemisvärgid,” lausus naaber ja läks peremehega õuele tagasi.

Kui võõras lahkunud, avas peremees kambriukse ning võttis vanamehelt kandle. Raepakul peksis ta selle kildudeks.

Rehekamber oli niiske ja must. Ajajooksul täitus see inimese väljaheidete jälgi lõhnaga. Lonkur aga lebas liikumatult nurgas õlgedel. Ta meeled, kuulmine ja nägemine, olid nürinenud. Ta oli ammu unustanud aja, mil oma karkude najal vabalt mööda teid edasi tõttas. Ta keha kidunes liikumatusest. Talle muutus isegi püstitõusmine raskeks ja vastumeelseks. Ta tõmp mõte oli isegi unustanud selle, kuidas ja kunas ta siia sai.

Peremees käis seda talle sageli meele tuletamast. See oli siis, kui oli tuju paha, kui midagi oli halvasti läinud. Ta näis südame põhjast vihkatvat seda inimliku viletsuse hunnikut oma rehekambri nurgas, sellepärast, et see veel ei olnud surnud.

„Noh, elad veel ikka?” algas peremees tavaliselt, andes vaba voli oma rikanemisega kaasailmunule ülbusele. „Arvasid, et saad mind hukutada, kui paar korda plehku pistsid?! Mõtlesid, et räägid välja ja ässitad inimesed mu vastu üles?! Mina aga olen tugevam. Olen rikas... Ma võin sind hulluks tunnistada, võin sind kinnipanna, võin teha, mis ma tahan! Ehitän kahekordset maja, võiksin ehitada kolmekordsegi...”

Vanamees kopitanud asemel kuulis peremehe kalki ja iroonilist häälekõla, rohkem ta ei tajunud.

Süliseks valmis peremehe kahekordne maja, mis oleks võinud olla kolmekordnegi. Val-

N. BERGHOLZ NAINE VASIKATEGA ÕLI

mistati suuri pidustusi majaõnnistamise puhuks. Perenaisel oli mitu abilist köögis. Praeti, küpsetati ja keedeti mitmesuguseid rooge.

Vana Jakob oli unustatud oma kambri nurga pimedusse. Ta oli mitmendat päeva söömata.

Väljas oli päike loojenenud sügise pilvekatte paksu vaiba all. Ainult vähe õrna kuma imbus veerengutaeva pilvepalistuste vahekohtadelt. Rehekambris oli vaikne ja pime. Vanamees tõstis veel vaevalt pead ja kätt. Ta kõrvus kohises ja mühises, nagu raske uni tikkus talle kallale. Nii, külmal muldpõrandal, oma enda roojuses, ta õhkaski rinnust oma närtsinud eluvaimu, mis kadus meile igavesti teadmatult kuhu, sel momendil, kui rinnakorvi liikumine lakkas. Ta elu madal kaarjoon lõppes külmas pimeduses, kus paar näljast hiirt ta kiiresti jaheneva laiba räbalais nuuskisid.

Väljas aga, vaevalt saja sammu kaugusel, nõretasid uue maja aknad pidutledes. Kuulus laulu ja tralli. Seal tõsteti klaase peremehe auks, loendades tema lugematuid voo-rusi.

Üle sügiseste väljade rusus sünk ja must pimedus, otsekui õelas inimesüdames. Keskaevad, hõrenenud pilvede vahel, särasid tähed ükskõikselt külmad ja kauged, kui igavesed virvatuled.

Võitlus nimede eestistamise ümber.

Valitsuse nimede eestistamise aktsioon tekitab eestirahva seas elevust, koguni ärevust ja isegi pahameelt. Eriti olid häiritud need, kes kandsid saksa- ning rootsipäraseid nimesid. Näib, et nende nimede võõrapärasus nagu ei oleks tundunudki võõrastavana ei kandjatele ega tarvitajatele. Ainult mõned üksikud nende seast olid seni eestistanud oma nime. Selle vastu on olnud vastupidiseid nime muutmisi — eestipäraseid nimed on muudetud võõrapäraseks.

Nüüd nagu oleksid nad sunnitud endid määrama: kas nad tahavad oma nimega olla eestlased. Nad on nagu sunnitud avaldama ja me oleme saanud teada imelikke asju, et paljud neist, kel on võõrapäraseid nimed, ei tahagi neid eestitada, kuigi selle eest ei tule midagi enam maksa.

Ühed leiavad, et nende vanemad, nende „esivanemad“, nende suguselt on seda nime auga kandnud. Milleks peaksid nemadki seda muutma!

Teised leiavad toetust eesti vanasõnas „ega nimi riku meest, kui mees nime ei riku“. Ning nemad ei olevat oma nime rikkunud.

Kolmandad peavad nime muutmise väiklaseks, millel pole erilist tähtsust, sest ega nimi veel ükski tee rahvuslaseks. Meie Fählmann, Kreutzvald, Jakobson, Kuperjanov, Sabolotnoi olid tublid isamaalased — võõrapärasest nimest hoolimata.

Neljandad ei taha oma nime nüüd muuta, kui seda on algatanud valitsus.

Viiendad ootavad seni, kui „suured isikud“ on andnud eeskju.

Kuueand ei leia oma nimel üldse olevatki võõrapärasust kõla.

Seitsmendad toetuvad mingisugusele oma esivanemate võõrrahvuse päritolule ja on väga õnnelikud, et nad võivad seda nime kanda ilma südametunnistuse piinata.

Kahleksandad üldse on harjunud oma nimega ja ei raatsi sellest lahkuda.

Noored vabandavad, et vanemad ei luba nime muuta.

Ärimehed vabandavad endid äriaga, mis „firma“ nime muutmiselega võivat kahju kannatada.

Maamehed kardavad erilisi kulusid nime muutmisel kinnisvara kinnistamise aktidel, samuti kardavad kõik seda tüli ja ametlikke sekkedusi.

Majaomanikud ning teised kinnisvara omanikud vabandavad neil samul alusel.

Neiud loodavad tulevase mehe kaudu muuta oma nime.

Vanadpoisid vabandavad, et neil pole kellelegi oma nime pärandada.

On ka neid, kes julgevad otsekohe öelda, et nad ei ole rahvuslased ja seepärast ei muuda põhimõtteliselt oma nime.

Vabandusi ja põhjusi leidub alati, kui pole tahet muuta end eestlaseks vähemalt nimegagi.

Need vabandused ja põhjused on tõendusks, et eesti vaim pole suutnud veel tõrjuda kadakluse vaimu meie rahva seast.

Ei ole raske kõiki neid vastuväiteid võtta arvustusele ning neid lükata ümber.

Need, kes väidavad, et nende vanemad, „esivanemad“ ja suguselts on nende võõrapärasust nime kandnud auga, et peab austama traditsioone ja põlist nime,“ on vist kõige kangemad kadakad.

Meie teada, on see „põline nimi“ antud alles mõni põlv tagasi, mil need meie „esivanemad“ palju kaasa rääkida ei saanud oma nime määramisel. „Mõisahärra“ ning kihelkonna „õpetajahärra“ talitasid oma heaksarvamisel. See olenes nende suhtumisest, nende poliitikast ja „heast südamest“.

Võõrapäraseid, eriti saksapäraseid nimed anti ümberrahvustamise eesmärgil. On saksa nimi, küllap pikapeale tahab ka ise sakslane olla. Esimene põlv räägib viletsat saksa keelt, järgmine põlv kõneleb paremini ning kolmas põlv ei mäleta enam oma eesti päritolu,“ — arvestasid nimepanijad. Sarnaseid mõtteid avaldati omal ajal saksa ajakirjanduses.

Okupatsiooni ajal sakslased kasutasidki tegelikult meie saksapäraseid nimesid tõendusks, et siin elavat enamuses sakslased.

Kui nüüd meil ollakse uhke nimele, mis antud teoorjuse ajal ümberrahvustamise eesmärgil — tähendab ollakse uhke oma eesvanemate sunnitud orjusele, ollakse uhke oma orjavaimule, mis ei taha vabastada oma eesvanemaid sellest alandusest; ollakse päri tolle ümberrahvustamise eesmärgiga ning võimaldatakse seda teostada oma lapsil ehk lapselapsil.

Sageli muudeti nimed saksapäraseks, kui talulapsed pääsivad linna saksa kooli. Nõnda muudeti Ristmets Kreutzvaldiks, nõnda ta-

heti Anna Haavakivi muuta Anna Espensteiniks. Ainult Anna Haava energilisel nõudmisel kirjutati tema lõputunnistusele tema eesti nimi — noomlitustega: kuhu te lähete oma eesti nimega, ei saa te sellega kohta ega teenistust, ega leia lugupidamist.

Anna Haava oli erand, oli kangekaelne.

„Esivanemate” austamine on antud juhul „esivanemate” põlgamine. „Esivanemad” olid vabad eestlased, aga paar põlve tagasi — vana vanemad ei olnud seda enam.

Teised, toetajad vanasõnale „ega nimi riku meest” toetavad meie rumalemale vanasõnale. See vanasõna võis tekkida ainult tol nimepanemise ajal: Eestlane võib jääda ausaks ka pealesunnituid võõra ning inetu nimega.

Nüüd nimi rikub küll meest, on ennegi rikkunud.

Meie Fählmann, Kreutzvald on nüüd saksa entsiklopeedias muudetud sakslasteks ning sakslased ise hooplevad, et nad toonud eestlastele kultuuri, et eesti rahvus-epõse looja oli ka sakslane.

Külap ka meie Kuperjanov ning Sabolotnõi muudetakse venelasteks. Nimi rikub sedavõrd meest, et ta ise hakkab uskuma, et tema päritolu ei ole ikka eestiline. Saksa nimi sisendab talle sakslust; vene nimi — vene vaimu, rootsi nimi — rootslust, ning sageli nende võõrapäraste perekonnanimede mõjul antakse lastele ka vastavad võõrapärased eesnimed, ning kui nende seas leidub mõni „suurvaim”, üks sakslased, venelased või rootslased võta ta jälle üle tulevikus.

Kolmandad, kes väidavad, et nime muutmise olevat väiklane, on vist korda saatnud midagi suurt ja rabavat rahvusliselt, et nime operatsioon tundub nende suurte rahvusteenete kõrval hoopis väiklasena ja nad jätavad selle seepärast tegemata. Peaks küll oletama vastupidist, et suurte tegude kõrval oleks nime muutmise sedavõrd lihtne, mis tehakse mõõda minnes, tähelepanemata; mis on iseenesest mõistetav aktsioon.

Oma üleoleva maski taha peidetakse oma enese kadaklik „väiklus”.

Neljandad ei taha oma nime muuta nüüd, kui selle aktsiooni on algatanud valitsus. Aga miks ei muutnud nad enne oma nime? Kas ei olnud aega. Siis oleksid nad „massi” eelkäijad olnud. Ka odav vabandus enese kadaklase vaimu varjamiseks.

Viiendad, kes ootavad seni, kui „suured isikud” annavad eeskuju — võiksid ise olla

need eeskuju andjad. Samasugune odav vabandus.

Samuti ärimehed oma eeskujuga võidaksid üldise lugupidamise. „Firma” nime eestistamine võib olla ainult heaks äri soovituseks.

Need aga, kes õiglaselt tunnistavad, et nad ei ole rahvuslased ja seepärast ei muuda oma võõrapärast nime, peaksid ka „õiglaselt” tegema vastavad järeldused oma meelsusest ning ilmavaatest ning end tunnistama selle rahva liikmeks, milline on nimi.

Nimede eestistamine on selleks selektsiooniks, mille läbi need eestlased eralduvad, kes tõesti tahavad olla eestlased. Selle aktsiooniga nad ise muutuvad aktiivsemaks, rahvuslisemaks. See väike operatsioon oma nime kallal aitab tõsta tema eesti iseteadvust ja kasvatada lugupidamist ning armastust eesti vastu üldse.

Kui eestlane ei raatsi väiksematki õhvit tuua — loobuda oma võõrapärasest nimest, mis talle nii armas, siis peaks tal olema ka piinlik kõnelda, et ta on rahvuslik eestlane.

Jõulupähkleid.

1. Ehitage 11 tuletikust talu!

2. Laine ja Õie saivad jõuluõunu. Kui Laine oleks annud viis õuna Õiele, oleks mõlemal olnud ühepalju õunu. Kui Õie oleks annud viis õuna Lainele, oleks Laineil olnud õunu poole enam, kui Õiel. Mitu õuna kummagi oli?

3. Kaljul on vendi ja õdesid ühepalju. Kuid ta õel Hiljal on vendi kaks korda nii palju kui õdesid.

Kui palju õdesid-vendi on perekonnas?

4. Mis on tema ...?

Täienda ülaloleva küsimus mõistetavamaks ühe sõnaga, sõna juure kirjutamata!

5. On olemas viie ja seitsme liitrilised anumad.

Kuidas nendega mõõta kaheksa liitrit vett?

6. Praeguste raskusmõõtu asemel tarviti meil enne naela ja puuda. Et ühe puuda piirides kaalumistega toimetulla, oli eeskirjade kohaselt vaja 1, 2, 3, 5, 10, 10 ja 10 naelaseid kaalupomme s. o. kokku seitse pommi.

Üks kaval kaupmees tuli aga toime nelja kaalupommiga, kasutades neid mõlemal kaalupoolel. Kuidas ta seda tegi ja milliseid kaalupomme ta kasutas?

7. Asunik Kahahein oli kriisi ajal vähendanud karja nii, et tal polnud enam muid loome pääle kanade ja lammasste. Naaber Luitkaer küsib palju tal koduloomi on.

— Viiskümmend kuus jalga ja kakskümmend pääd, vastab Kahahein.

Mitu kana ja lammas tal oli?

Jõulud Teomatsil

„Mints, kas sa krakuskit ka tood? Ueh-ehhe!

Ta on suur tugev vanapoiss, „ossi” on laialt. Tööd käänab kui karu, kui kord te-
gema hakkab, aga see hakkamine on visa, sest Ott on äärmiselt pikaldane. — Pealagi on tal keskelt paljas, ümber äärte on aga tihedad brünetid lokid. Karvate kulmupöösaste alt vahivad suured, heatahtlikud silmad. Kael on „rõngas” ja rasvapadi kuklas. Seljas on Otil takune rehesärk: lipp lipil ja lapp lapil, nii et „oma nahka” pole nähagi enam. Jalas on poolvillased hallid püksid, mille taguküljel mustab kaks joonlauaga mõõdetud nelinurkset lappi kui piibli puukaaned. Jalatsiteks on kartulimuldannise pastlad ja jalanartsud. Kämblad põhjatuis püksitaskuis, seisab ta Miina vastas, rind surutud ette, väljakutsuva näoga liigutades kord üht, kord teist kõrva.
„Seda sulle veel vaja, endal vats juba üle püksivärvli! Või krakuskit veel! Ammu sa lauast tõusid! Poole seapead pistsid nahka ja veel krakuskit!...

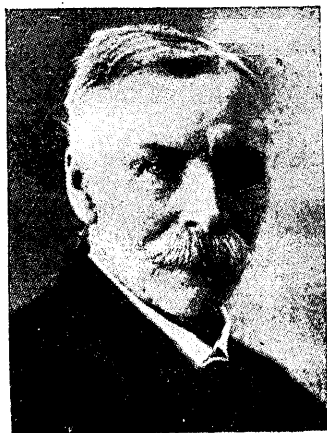
Sa aegas jah! Kallid pühad juba eile olid ukse taga, täna tikuvad kolinal sisse, aga mina pean veel vorstipaja ääres vahtima!... Ott, tule aja hagu alla... Mitte nii palju! No mis sa tahad teha inimeseloomaga! Ajab aga tuld alla, kõik kohad auru ja suitsu täis!... Missugune sarviline sind praegu siia ajas tuld torkima!... Ott, võta vorsti-pada tulelt. Pane nüüd seakartulid eesaugule ja veekatel taha!... Et inimene ka nii saamatu on, tuba vingi ja suitsu täis!... Mul oleks ammu juba valmis olnd... No mis sa nüüd veel vahid siin, silmad punnis kui ölesööjal!” Ott nõhiseb ainult, kuid näha on, et temagi „karikas” hakkab täis saama. Urisedes poeb ta ahju taha koikusse. „No mis sa sinna nüüd otsid! Või veel!... Kas sa hommikul vähe said! Võtsid niikuinii juba valgeni! Mine rauta hõbune, ma tahan kirikusse sõita!” —

„Eks sa lähe rauta ise! Sul aga hea ütelda: mine rauta! Võta vana Tilde, see sulle hea küll, lase kogu küla lõhki!”

Torisedes ja pastlaid järele lohistades venib Ott laua äärde, haarab aurava vorstirõnga pihku ja kaob siis kiirelt uksest õue. — „Ma ei saa aru ka inimeseloomast! Ise vana mees, aga rumal kui kõstri vasikas. Kus kohta ma selle kolmekümneaastase Tildega lähen — mina, suure talu peretütar!” Miina pühib põllenurgaga kohvitoosi kaanelt tolmu ja vaatleb end selle läikival pinnalt kritiseerivalt: „Njaa, paras priske preli, ega kedagi! Mis need eided lõksutavad, et „teojaani” nägu ees..., kadedad, muud ühti!... Ja paljukest ma siis kaalungi, kõigest kaksteist leisikat!” Meelehääs silkitab ta lotti, tõmbab mõnutundega üle priskete rindade ja puusade ja peatab siis jalakestel, kuna seelik ulatub vaevu põlvini. „Sa aegas, justkui linalinnul kohe!” „Kergel” tant-siskleval sammul õõtsub Miina aurava vorstivaagna juure... Aga mis see's nüüd on?... Vaatab ja vaatab, tõstab üht ja katsub teist, tsuskab tikuga kolmandatki ja hakkab uuesti otsast lugema: „Üks — suur, kaks — väike valge, kolm..., kaheksa — paras verivorst..., neliteist — väike jämevorst. Näh, oma vist jäänd patta... Sa aegas, ja siin juba maugujahud sehen! Emm, sa sõtkusid kääkki, ega sa sealt põhjast vorsti leind?” Ei ma näind ega tund seal kedagi, vorsttitikku ega soolikajuppi.” — „Nojah, seda ma kartsin! Eks va Ott müidugi, seda ta nii kähku siit kadus! Oh sa vana kratt niisugune! Selle kõige paksema ja rasvasema pani pintslisse, mis ma just omale tegin, panin võid sisse ja sibulat ja sinepit ja kõik! Oh sa sinisekirju! Tulgu ta veel tupp, ma ta tuliseks teen!” Ja Miina otsibki rutuga ahjuaugust tuletangid käepärasesse kaugusse. — Aga ei Ott oma nägu niipea näita, tal aega küll loomi joota ja kaevust vett nõristada. Kaev on nimelt kuiivaks saamas, peab 4—5 korda kiluambriga tõstma, enne kui pange täis saab. See on tänavune näht igal pool, kus lahtised kaevud, et vesi ulatub vaid konna kurguni. — Saab siis Ott viimaks loomad joodetud, ega ta tupp veelgi lähe, tal kobistamist küll. Tõstab vankrinurka, lükkab saaniotsa, nihutab turba-vedamiskasti ja lõpuks suundub rehealla, kust aga varsti kostab kirumine ja siunamine: ankur, va õllekeha, on veidi külmunud ja: tilkagi ei tule. Mints! Mints ae! Näh, kuhu ta's nüüd läks! Emm, tule ise! Emm, kuuled sa!” Aga ei kuule üks ega tule teine ja südametäiega vinnab Ott ankru ükski rehetuppa nurka. „Vaata pütti, või ära külmas, no mes sa ütled! — Kus sa siis ümber ajasid!” hurjutab ta koorepütiga tulevat Miinat. „Oleksid aidanud mul ka õllekeha hooja tuua, aga ega seda ole! Ah need naised! ikka nemad peavad mind vihastama...

Aleks. Läte 75-aastane.

ALEKSANDER
LÄTE

Uue aasta 12. jaanuaril pühitseb meie vana- maid helikunstnikke, esimesi kõrgema muu- sikalise haridusega heliloojaid Aleksander Läte oma 75-a. sünnipäeva. See haruldane moment haarab oma erakorralisusega mitte ainult muusikalisi ringkondi, vaid paneb enesest rääkima kogu kultuurilist Eestit, sest on ju ainulaadne juhus, et meie vaimu- elu tegelased nii kaua elavad ja sääl juures veel nii hingelt kui ka kehaliselt end võrdle- misi noorena tunnevad, nagu seda auväärt Aleksander Läte, kes teguvõimsana ja värs- kena aasta vahetusel astub oma 76 eluaas- tasse. See vaimline erksus ja elujõud oleneb niihästi A. L. optimistlikust ja aate- listest hingelaadist ühelt poolt ja innukast looduse armastusest teiselt poolt.

A. Läte on neid rahvamehi, kes oma muu- sikalise loominguga ja meie seltskonna muu- sikalise kasvatusena on suuresti kaasaaida- nud Eesti rahva iseteadvuse kasvatamisele, rahvusliku ühistööde arenemisele, rahvuslik- kude paleuste teostamisele. Ja kui suurim rahvuslik ideaal — meie riiklik iseseisvus, mis kõige soodsamalt võimaldab meie rahvus- kultuurilist arengut, saabus meile nagu üle öö, mille kiiruse ja kättevõitmise üle mitte ainult võõrad rahvad imetlust ei avaldanud, vaid ka meie ise tundsinime nagu üllatust, siis oli see kiire protsess ja kangelaslik saa- vutus võimalik ikkagi ainult sellepärast, et meie rahvas oli juba ennem vaimliselt or- ganiseeritud ja distsiplineeritud, et ta oli kultuuriliselt küllalt võimeline iseseisvust võit-

ma ja seda säilitama. Selles on aga suured teened meie rahvamõestel, meie vaimu- elu ideoloogidel ja Aleksander Läte kuulub kind- lasti ka nende hulka. Tema sihiks oli see, et Eesti muusika vabastaks end võõraist mõju- sist ning saaks iseseisvaks. Sellele aitas ta alust rajada oma omapärase suunduva loo- minguga, oma tegevamuusiku tööga sümfo- nia kontsertide ja oratooriumi ettekannete näol eesti jõududega eesti seltskonna muusika- liseks kasvatamiseks. Need tähtsad äritused, mida tema sajandi vahemikul Tartus algatas ja korraldas, olid eoks meie pärastisele instru- mentaal- ja vokaal-instrumentaalmuusika suurteoste ettekande arengule, mis sooritati hiljem Tartu Vanemuises ja Tallinna Esto- onias juba professionaal jõududega. Kõik see algus on iseseisvas Eestis arenenud võrdle- misi kiirelt suureks ja nägusaks muusika- templiks, mille rajamisel ja alusmüüride ehi- tamisel A. Läte on ohverdanud oma parema ea aastaid, oma anded ja tööjõu. Selles sei- sab A. Läte suur tähtsus Eesti muusikas. Saatuse on temale võimaldanud nüüd oma kõrges ja auväärt vanaduses oma silmaga näha tema oma külvatud seemne lopsakat kasvu ja ilusat vilja. See on tema aatelise töö moraalne tasu, mis teda, kui lakkamata idealisti rahuldab.

Südamlikud õnnitlused aulisele muusika veteraanile ta tähtsal momendil!

Eesti noorusel on põhjust mälestada A. Lätet!

A. Läte

Pei on jälle meie rahvas.

Meie sa üt-les mul- le:

Pei on jälle meie maa.

— Tartus, 4. jaanuaril, p. 34. —

Kere peale saate kõik, sina ees ja teised tagajärel! Seda ma sulle ütlen!" — „Tohtoh-toh! Mis sa siin kuraasitad! Suu peaksid pidama! — Või veel kärgib ka, omal vorst keres! Katsu, et sauna saad! Viska leili, et mul pärast paras oleks ja õhku klaar! Aga kohe! No kas liigid juba või?... Oh sa aegas küll, saan mina aga sinuga vaeva näha! No Ott, vaata, ma panen sulle puhta särgi sängi servale," lausub Miina kambri st tules juba leplikumalt, „mine nüüd uha suur must pealt, eks näärilauba loputa jälle!" Ott ongi nõus, pistab särgi kaenlasse, viskab kasuka ülle, haarab harja ning ning seebi pihku ja sammab sauna poole, mille tillukesest aknaaugust paistab valgus kui täht jõuluööl...

Mõnekümne minuti järele on Ott juba pühade-poiss. „Küll oli aga mehine, päris pehme tegi kondid kohe, jõulutunne on iga kortsu vahel!" — „Mine nüüd vii sigadele söök ette, aga enne võta kalla kartuli vesi, raiu kartulid selles puupõhjaga ämbris katki, pane paar kamalutäit jahu matist ja kalla vedelat ka siit toobrist, kambri st piimamasina alt ämbrist kalla piima ka, nii et umbes kolmveerand ämbrist tuleks. — Ära aga piima liiga palju pane!" ütleb Miina ja kaob viltidesse ning suurrätikusse mähituna sauna.

Ühes aga sinetab lumi ja siravad lugentatud tähed. Inimesi ruttab kiriku poole: küll jala, küll hobesega, küll kellade ja kurinatega, küll ilma. Kumisevad juba kirikukelladki, kui Ott tuleb sigalast ja Miina saunast, punane ning higine. „On see õige Väljapere või?... On nagu nende Lauk... Nojah, Väljapere naised sõidavad kiriku... Või kiriku lähavad juba... Või Väljapere omadel juba sõit sees... Või sõit sees, mis sa kostad..." arutab Ott tupp a astudes. Ühest viib ta kaasa pasteldega lund ja toatäie halli külma auru. Eit tõuseb ahjul istukile, kisub riided koomale ja teist külge pöörates ümises: „Justkui kotiga tuleb külma, kui uksest käid... Tea, palju külma ka õige peaks olema?..."

„Emm, kas sa vihtlema ei lähegi, viht jäi lava äärele kapa sisse, ämbri täis tulist vett kõrval ka!" — „Ei must saa tulijat ühti... Pea kohiseb täna ja kõravad kehelevad, tea, tuleb see sula või... Rinnad ka kinni ja hinge matab... Jääks õige täna õöseks siia ahjule, on nagu soojem, ehk ajab viimaks higistama. Eks ma niipalju ikka jaksa, et tulen ja sirtsutan lehmad ise..." — „Tule jah!" nõustub kohe Miina, „ma juba pesin enese puhtaks, ei taha enam sõnnikuseks teha... Ehk jaksad homme hommikulgi toimetada? Ma tahan täna õhtul manigüüri teha ja kirstust vastse viltse kuue tuua, sel nii hea värsked nahtaliini odöör."

Niisugust juttu kuuleb siin majas iga päev, kuigi see on tarbetu, kuna Miina enne valget kunagi ei saa „maast lahti", olgu sead söömata või lehmad lüpsmata. Igal hommikul on eit esimene ja õhtul viimane. Loomad on kõik tema käsutuses kuni nimepanemiseni, mada eranditult toimetab Miina. Eit

on vagune ja tasakaalukas inimene, oma riidlemised on ta juba eluajal ära riieunud, nüüd tahab vaikselt päevi surma poole saata. Aastaid on ta kütüru ja kõverasse vajunud turjal juba viis peale seitsmekümne.

Kell lööb kaheksa ja eit hakkab ahjult alla kobima... Vaevaliselt ronib vana inimene alla, kuna redel on vaid kolme pulgaga. Kord on seal pulki seitse olnud, kuid aja vältel on neli „otsa saand" ja uusi teha ei maksa ka vanale redelile. „Uut oleks vaja jah," mõtleb Ottki, „aga kust sa need puud välja võtad, mets jubaniigi na õredaks jäänd..." Siiski nagu häbi tundes, et jõulu-laupäeva õhtul selline vana redelijäänus toas, pöörab ta ahjule pikkamööda selja. Märkab äkki nurgas niiskeks tõmbunud õlleankrut, mis nii meelitavalt kutsub, ... kraangi särab... „No kuidas sa jääd mekkimata..." Ott astub ligemale ja katsub, kas ankur on ikka kindlasti kohal, et pakult õsөл maha ei veere. Liigitades kostub nii sõbralikult, imearnisalt: kluks-kluks-kluks... Uest kraanist oleks ka mõnus lasta... Ott sügab kukalt, kaapab püksisäärtki, toob siis toobi ja varsti voolab kobrutav õlu toopi. „Ääh! on aga mehine!... On aga kangeks läind teine... Ja Ott ei lõpeta enne kui toop on tühi; siis pühib särgikäisega vurrud kuivaks, mis õlles ujusid uppumiseni. Vurrud on Otil nii pikad, et kogu suu neisse mattub. See on hädavarvilk, kuna ta oma vanuse juures nii väga häbeneb oma puuduvat esimest hammast. Ongi nad nii pehmed ja painduvad... Nii mõnus on neid laupäeva õhtul saunas harjaga sügada ja pühapäeva hommikul lambakääri ostega tasandada...

Eit on tulnud juba laudast, piima kurnanud ja uuesti ahjule roninud. Miinagi on lõpetanud oma printtiivse „mannigüüri" ja „betigüüri", ja seab juba magamaminekuks, sest hommikul „varavalges" vaja jälle tõusta.

Mis siis Otilgi muud üle jääb kui kotusse pugeda...

Keskööil ärkab Ott liigse kuumuse ja kõi di tõttu. Ta kratsib siit ja nühib seal, aga ihukarvad liiguvad ikka edasi-tagasikui kulu kevadel tuules. „No mis see's nüüd on!" kirub Ott, võtab ahjuservalt „mihkli" ja uurib siis lähemalt olukorda. „Näh, va prussakad ja kilgid! Kütavad ahju ka nii palju. Ja siis kõik minu kallale, eks te roni põrandal!" Ott võtab teki, raputab seda natuke, et kilgid ja puuvillatükid aina lendavad; tõmbab siis kämbлага kord üle lina ja vaatab padja allagi. See mustab üsna, „Ah te sunnikud, või siia veel!" Lükkab siitki pihuga üle ja ronib voodisse tagasi. „Riitsinuse-õli vaja teistele tuua, ehk jäta vad siis rahule... Uuesti tõmbab teki üle pea, et ega siis kirbud näe jälle kõrva karata, ja norskab varsti, nii et sängilauad hüppavad.

*

„Sa kulla paikene! Kell juba löi kaheksa! No kuidas ma ometi magama jäin!... Ott ae! Ott, Ott ae!... Tule näita, kus redel on ja tee sigadele söök valmis ja vii ette! Ott ae!... Ott, Ott... No mis see's nüüd on! Ott, too „mihkel" siia! Mis sa sest

siit alati ära tassid!... No Ott, kuuled sa või! Pane tuli ometi põlema! Eit on ärganud ja tulemasinat ahjult mitte leides hakkab ta Otti hüüdma, pimedas ei näe ju redelipulki... — Ega Ott viitsiks küll veel tõusta, na hea vagune nüüd magada. pole kilke ega prussakaid, aga uni, mait, juba läinud selle kisa peale. Ta hoovab siis enese sāngi veerele istuma, kõigutab koibi, silub vurre, urgitseb kõrvauuke ja aigutab... aigutab... „No mis sa sest unest seal tagasi hüüad! Tule too tuld, loomad kõiki ootavad juba!... Kallil pūhalgi ei saa ka muud kui riidle sinuga, mis inime sa sedasi oled! Midagi sa teha ei viitsi: töö kui kassi hingeheitmine, ei lähe ega jää!”

„No kus see „mihkel” sul siis on? Ega’s kilgid teda pole ära vedand!” ajab Juhan enese pūsti ja venib ahju āarde. „Nāh, lāind siia kahe kivi vahele...” Ta stūitab tatnina ja hakkab endale pūkse jalga tirima. „Eks sa pane ka tāna kirikupūksid jalga ja varrastega-vammus selga... Oota terike, ma lāhen toon aidast...” Eit kaob uksest õue ja viivu pārast ilmub pūkstega ja kampsuniga, mis lõhnavad koduse koirohu ja naftaliini järele. „Oleks taht õhtul juba sooja tuua, na külmad. Tulnd meelegi eile... Eks pane korraks teki alle leiguma...” õpetab eit.

„No mis õiendamine see peaks olema esimese pūha hommikul! Ei lase magadagi! Vihu suve lābi tōõd teha, āga jõuluski ei lasta magada!... Mis te seal kāratsete, justkui vaiksemini ei saaks! Vaat, kui lāhen āra linna, võtke siis veel!” kārhib Miina ākki tagakambri ukse vahel, takune ūrbik seljas.

„Katsu suu pidada! Ma sulle!...” hakkab Ott raginal vastu. „No mis te jälle! Olge ometi sel kallil pūhalgi mōistlikumad!” noomib eit, vōtab lūpsiku ja vāljub. „Oh, jesseke! Tea, on nad noorest nõdrukesed vōi vanast vāetikeseid oma mōistuse poolest. Vanatūdrukud-poisid ōeldakse ikka ruma-laks minevat... tea, kas siis meie omad ka juba vōi?... Āga millal nad targemad on olnud! Jajaa! Oh jesseke, kallis taevaisake!” ohkab eit ja kūkitab Pāitsu lūpsma.

Ott tuleb āmbriga, valab seale moldi, kes sõbralikult rōhkides juba ootab. „Rōh-rōh! Jah-jah! Matsuta āga hāsti, sigudik, siis kasvad! Peale kolmekuningat kōditan sind veidi kurgu alt, saab „asuniku” raha jälle... Tea, peab loomadele juua ka tooma vōi?” mōõtleb Ott vōttes laudanurgast āmbreid, Kaevust vett tōstes murrab ta pead nagu harilikult, et miks ometi kaev nūūd talveaegu tūhjaks saab?... Oleks suvi, siis teine asi... Āga sūdatalvel?... Ūks ime-lik asi... Korraga langeb kui kae Oti silmilt ja asi on kohe pāevselge: seda teevad kōik need soode ja rabade kuivatamised! „Muudkui kraavitavad ja kraavitavad! Vesi jookseb maast kōik merre ja hokeaanidesse, ja pole ime, et kaevud kuivaks jäävad. Ja kui nii edasi lāheb, muutub meie Eestimāa pāris kōrveks! Ela siis veel ja ole! Sōõ siis veel soolast pekki ja krakuskit ja tee õlut!” kirub Ott endamisi,

V. Uibopuu, Alice Romulus, Arn. Tuulik.

Kāesoleva numbrī noortest autoritest on Valev Uibopuu ŪENŪ II kirj. vōistluse proosa meister. Pārit Kōllestest vallast Vōrumaalt, 21 a. vana. Alice Romulus sai ŪENŪ keskkoolide vahelisel kirjandusvōistlusil avaldatud kirjatōõ „Jōulud Teomatsil” eest ergutusauhinna ja Arnold Tuulik II ŪENŪ kirj. vōistlusil tōõ eest: „Murdvargus agulikinos” ning luuletiste eest II auhinna. Alice Romulus on Tallinna komertskooli abituriente. Luulemeisteri Leo Mōtuse ja nāidendite ala vōitja Arn. Hinti jt. fotod ja eluloolisi andmeid toome jārgmisel korral.

Tāpsema kirjelduse ja ūlevaate vōistlustōist toome E. N. jaanuari numbris.

Toimetus.

tassides vett kūnasse. — „Õõ-õõ, kui kūlm! Ma ei saa aru, mis nad neist nabadest peaks turkima, siis kūlma kōik kohad tās! Vōtavad āga peale: esiteks pōhjas ja pārast lõunas... muudkui ūrgitsevad... Ja need mehed, kes kadunud on, nagu lehed kirjutavad, need turgivad āga tūhte vatti edasi naba otsas! Mis neil seal hāda: linnunahkakasukad seljas, karakulid peas ja muudkui turgivad. Mina, vaene puumaa-mees, pean siis kūlma vastu vōtma... Sa sunnik, ma ūtlen. Oh sa tuline tuhat! Vōi kōrveks tee- vad maa ja kūlma lasevad nabast vālja!...” Nii algavad jōulud Teomatsil...

Hāid pūhi ja
hāid uut aastat

E. Nooruse sõpradele

E. N. Toimetus

UKK RAITNA KIRJAD ONUPOJALE

Avame käesolevaga E. Nooruse erinurga, milles onu Ukk püüab vastata noorte isiklikus elus ja noorsootöös esilekerkinud probleemidele. Näeksime meeleldi küsimusi lugejailt onu Ukkile. Toimetus.

la
/z
Kallis poiss! Sinu viimane kiri rõõmustab mind väga: omleti oled sa kord jõudnud tõsisemate eluküsimuste juure. Sa oled küll kogu aeg olnud tubli poiss, kuid meil pole suutnud leppida sinu huvide laadidega: need on olnud liig pinnalised, seotud vaid päeva-askeldustega; ja kui sa oled vahvalt kaasa tõmmanud meie noorsoo üritustele, tundub siiski kõiges selles puuduvat see oluline, milleta eluloomine pole mõeldav — sihiteadlikkus, isiklikku elurakendust suunav ja ühtlustav mõte, elu taotluste eesmärk.

Nüüd aga näid olevat jõudnud mingile elulisele pöördpunktile, sisemisele kriisile, ja selle tõukel esitad ka mulle „tuhat küsimust“, mis aga siiski mahuvad kõik ühte lihtsasse eluküsimusse: mis pean ma tegema, kuidas olema, et mul elus läheks hästi? Ka siin sa jääd enesele truuks, mu poiss: sa suhtud ellu praktiliselt, muretsed eeskätt vaid enese eest!

aw
Tõsi, see pole iseenesest paha. Sest milliseid elueesmärke inimene ka ei taotleks, kõiges selles peab tal olema edu, nimelt isiklikku edu — ilma selleta puudub teoks tarviline ind. Kuid see lihtne töö, et inimene elab ühiskonnas ja ka isiklik edu on saavutatud vaid teiste inimestega koostöös, ongi põhjus, mis sunnib meid vaatama enesest kaugemale ja ka sinule „tuhat küsimust“ on suhu pannud. See on rõõmustav algus, mis viib meid hiljem tõsisemategi eluprobleemide juure.

Nende juure viivad ka minu vastused, mida püüan anda sinu küsimistele. Seda ma teen siiski edaspidi. Siin tahan esialgu vaid selgitada, milline on minu vastuste lähtekoht ja kuidas tuleb neid mõista.

Kõige pealt juhin tähelepanu sellele, et ära looda minult saada valmül kujul elujuhiseid, mida võiksid praktiliselt kasutada, ise vaeva nägemata. Ei, iga täismees püüab vastused leida oma eluküsimustele ise, kasutades teiste elukogemusi vaid materjaliks. Ja sellist materjali leiad sa külluses paljudes tarkades raamatutes. Minu read oleksid nende leida vaid väikeseks lisanduseks, mida pead kohandama oma elu nõuetele. Kuigi ma sind tunnen ja su elu kujunemist olen vaadelnud, on su elu tule-

vik ikkagi täiesti isikupärane ja nõuab isikupärast rakendust.

Seda silmaspidades oma vastuseid ma ei püüagi kohandada sinu elule, vaid esitan nad selliselt, et neid võiksid kasutada sina ja su sõbrad ja sõbratarid, kes tunnevad seks vajadust, kes samuti kui sina otsivad vastust „tuhandele eluküsimusele“.

Minu vastuste lähteks on kujutus inimesest, kui kõike elus otstarbeliselt käsitlevast olendist, kes tunnetab, mõtleb, tunneb ja tahab kõike vaid selleks, et tal elus läheks hästi, et ta elu oleks õnnelik. Ja selline oled ka sina läbi ja läbi, mu poiss, nii kui ilmneb kõigest su väljendustest. Kuid peale selle kõigile inimestele üldise omaduse, antud isiksusena omad sa paljugi erijooni ja omadusi, millestega sa elus arvestama pead. Mina neid, nagu ütlesin, kõiki arvestada ei saa. Mida ma aga siiski tahan arvestada, on need sinu iseloomu omadused, mis, nagu mulle näib, on omased ühes sinuga ka paljudele teistele su kaaslastele või koguni enamikule rahvast ja mida seega võiksime lugeda eesti-pärasteks. Iga rahvas on oma elusaatuse produkt ja ühes sellega tema liikmed nii mitmeski suhtes erinevad teiste rahvaste liikmetest.

Ka näib mulle, et mitmedki sinu omadustest ehk iseloomujoontest on sellised, mis nõuavad erilist tähelepanu enesekasvatuse teel ületamise otstarbel. Tõsi/iga inimlaps vajab kasvatust ja hiljem enesekasvatust. Kuid mulle näib, et sinu esitatud küsimuste taga peitub elu edu suhtes kahtlusigi, milliseid nimelt on põhjustanud mõningad sinu iseloomu omadused.

Seega oleks sinu poolt minule esitatud küsimused õieti soov enesekasvatuseks, mille on tekitanud sinus esimesed sinu iseloomust tingitud ebaõnnestumised elus.

Sellele sinu enesekasvatusele tahan ma heameelega jõudumööda kaasaaidata teadmises, et sa seda vajad ja teostada tahad. Ma sooviksin vaid, et sa ka edaspidi ei jätaks mind teadmatusse nende küsimuste kohta, millisteni saa jõuad ja milliseid võivad tekitada minu kirjad. Neid minule jätkuvalt esitades, kergendad sa minule õigete vastuste leidmise ka juba varem esitatud küsimustele.

Seda kuni järgmiseni.

Tervitades, sinu onu Ukk.

FOTOKUNSTIST

Teades E. Nooruse lugejais elavat huvi fotoasjandusele toob toimetuses käesolevaga meie selle ala parimalt asjatundjalt neigi küsimusi käsitava artikkel.

Hra Hint teotseb fotoasjanduse ja fotomehaanika alal juba 35 aastat ning käsitab käesolevas artiklis fotoaparaate. Järgnevas paaris kirjutises peatub hra H. negatiivmaterjali ja pildistamise küsimuste juures. Hra H. ei keeldu tarbekorral soovijaile kirjalikku nõu andmast, kui vastusele mark juurde lisatakse. Aadresseerida: Tallinn, Müürivahe 31—6. (Tel. 449—14).

Toimetus.

Mina isiklikult koosnen: ihust, hingest, isikutunnistusest ja fotoaparaadist. Peaks minus üks neist elementidest puuduma, poleks minu isik mitte tervik.

Foto on väga laialt levinenud. Väga vähesel minu tuttavaist puudub fotoaparaat, alates Baby-Box'ist ja lõppedes Zeissi „Idealiga”. Ja kõik pildistavad väga erinevalt. Härra Meikop oma „Baby-Box'iga” teeb vahet jalustrabavaid ülesvõtteid, kuna härra Kanep oma kalli „Bergheiliga” senini on saavutanud vaid pilte, mis fotoasjatundjate keeles kuuluvad liiki: „traektooria”. Nii erinev on fotografeerimine fotografeerimisest.

Osav kingsepp lööb iga haamriga ühe hoobiga tikku talda, kuna oskamatu ka parima erihaamriga enne mitu tikku kõveraks ja katki lööb.

Tähelepanelik fotoamatöör pildistab iga aparaadiga — muidugi sellisega, mis selleks kõlbab — hästi, kuna hoolimatu, ehk vilumatu ka parima riistaga on alati „jännis”. Fotografeerimisel on kehtiv: enne mees, siis aparaat.

Seda meest meie juba ümbervormida ei saa. Ta peab jääma selleks, milleks Jumal tema loonud. Küll aga võib fotoaparaati valida, ja ka ümberehitada. Sellepärast jätame inimparandamisprobleemi ja vaatleme fotoaparaate, millele valik on täitsa inimvõimedes. Neist aparaatidest võtame vaatlusele endastmõista — amatööraparaadid.

Mida peab nõudma amatööraparaadilt (sest aparaat ei ole võimeline nõudma midagi amatöörilt).

Need peamised nõuded on:

1) Aparaat olgu — kerge; 2) kompaktnes; 3) hõlbust kaasaskandmiseks; 4) omagu hää objektiiv, katiku, mehhanismi ja hää ehitusmaterjali ning konstruktsiooni; 5) hõlbust käsitlemiseks; 6) lasku tarvitada mitut liiki negatiivmaterjali: rull- ja pakkfilm ning klaasplaate; 7) objektiiv olgu liikuv — üles, alla ja küljele; 8) hinna poolest kättesaadav ka väikese ostuvõimega amatöörile; 9) omagu passiliku pildi formaadi.

Amatööraparaadid jagunevad kolme peeriliiki. 1) kastaparaadid, valmistatakse

puust, plekist, papist ja eboniidist, rullfilmile ja klaasplaatidele; 2) rullfilmiparaadid, puust, plekist ja eboniidist; 3) klappaparaadid, tuhmklaasiga, klaasplaatidele, rull- ja pakkfilmile; sellesse liiki kuuluvad ka uuemad peegelaparaadid.

Kastaparaati pean mina nii öelda vördjaks aparaatide peres, sest ta koosneb, oma odavuse peale vaatamata, ja nimelt selle tõttu, ainult — puudustest. Odavuse tõttu tarvita- vad teda välismail jõukad, tujuküllased turistid harilikult ühekordseil lõunamaa reisidel, kus ta heledas lõunamaa päikeses oma nõrga valgusjõu tõttu õige kohane on pildista-

Foto Arvi Vehviläinen

Hajuv äiksepilu

miseks, kuid reisi lõppedes harilikult vana saabastega ühte teed rändab. Meie kliimas ja oludes, eriti sügisel, talvel ja kevadel, vara hommikul ja hilja õhtul ning pilves ilmaga on ta oma nõrga valgusjõu pärast kõlbmata. Kuid eestlane on „kange mees”, on ta omale muretsenud 6 kroonilise papist kastaparaadi, siis tahab ta sellega ka pildistada igasuguseis päikese käes taevast ja merd ja hämaras toas, valgus- ja ilmastiku tingimuses, heleda suvehki lambivalgel sülelapsi. Ei saa ta neis tingimustes soovivat järelust, siis kirub filmi, plaate ilmutajat ja muid kõrvalasju, vahe- tab filmi- ja plaadisorte kuni tüdineb ning kas fotoasjandusele üldse käega lööb, ehk harva, taipama hakates, parema aparaa- di müretseb. Kuid halba aparati ostes ja sellega jännates olles tubliasti asjatult kallist negatiivmaterjali raisanud on ta kallist tulutut kooliraha maksnud, sihti saavutamata. Parema aparadi ostes oleks raisatud raha kasuliku- malt tarvitatud. On vanemaid, eriti jõuka- mate hulgas, kes omn lapselaste ostavad kingiks odava kastaparaadi „harjutamiseks”, mis aga täitsa ebaõige on, sest kastaparaat ei kõlba muuks, kui negatiivmaterjali raiskamiseks. Peamiselt on nad vabrikute poolt selleks tu- rule lastudki, et odavuse tõttu leida kerge- usklikke ja asjatundmatuid tarvitajaid. Kast- aparati kõlbab vähenõudlikule amatöörile pil- distamiseks vaid kesksuvel, lagedal, heleda päikese käes.

Hea rullfilm-klappaparaat on keskpärase fotoamatööri riist. Kuid ta vastaku võimalikult paljudele ülaltoodud fotoaparaadi ühek- sale nõudele. Sellise aparadi müretsemisel tu- leb silmaspidada järgmisi nõudeid: aparati ol- gu tugeva korpusega, kaetud ehtsa nahaga, kergesti avatav ja suletav, valgustihe ja pas- siilik igasuguseile selle formaadi jaoks val- mistatud filmirullidele. Viimase nõude kohta peab tähendama, et hiljuti on turule saatnud firma „Kodak” rullfilmparaadi, millesse mahub ainult sama firma valmistatud filmi- rull. Vabrik on tahtnud lüüa seega kaks kär- best ühe hoobiga: müüa oma aparati, millega saab tarvitada ainult ka tema filmi, sest et sellesse ei tema enda ega ka teiste vabrikute valmistatud normaalfilmirull ei sünni. See võib küll olla vabrikule väga soodus Amee- rikas ehk Inglismaal, kus peale „Kodaki” aparate ja filmide teisi fabrikaate kas üldse ei tunta ehk vähe tuntakse. Meie fo- toamatöör asub aga eritingimuses. Kasutame peamiselt saksa aparate, milledele kõigi vab- rikute normaalrullid sünnivad, kuna sellise „Kodaki” aparadi omanik reisiril võib kimpu jääda, sest „Kodaki” sellemoõdulisi filmi- rulle ei ole mitte igal pool saadaval. Ja võib olla mõni amatöör eelistab ka mõne teise vab- riku filmi, mida aga sellise aparadi omanikul on võimatu tarvitada. Seepärast olgu rull- filmaparaadi müretsemisel üheks nõudeks, et sellesse kõik normaalrullid passiks, üks- kõik millisest vabrikust see on.

Milline on kohasim pildiformaat? Selle küsimuse juures lähevad arvamised lasku. Rullfilmaparaate valmistatakse peaaegalikult järgmistes pildiformaatides 8×14 cm, 8×10½ 6½×11 cm, 6×9 cm, 6×6 cm, 5×7½ cm,

4×6½ cm, 3×4 cm ja kinofilmile „Leica”, „Contaf” ja teisi.

Formaadid 8×14, 8×10½ ja 5×7½ hakka- vad viimasel ajal tagaplaanile jääma, nende suuruse ja ebapraktilisuse pärast. Levine- nuim formaat on 6×9 ja selle järgmine 3×4, õige vähe tarvitatakse 6½×11 ja 4×6½. Üsna ebapraktiline on formaat 6×6, millest viimasel ajal ka hakatakse loobuma. Eba- praktiline peamiselt sellepärast, et iseseis- vaks pildiks on ta väike ja suurenduseks, näi- teks postkaardile ehk 13×18 peab ligi pool negatiivi kasutamata jätma. Sama ebapraktili- sed on ka formaadid 6½×11 ja 4×6½, esimene oma suure korpuse ja kallil nega- tiivmaterjali tõttu ning teine ei suuda võis- telda formaadiga 3×4. Nii et amatööri rull- filmaparaatideks jäävad formaadid 6×9 ja 3×4. 6×9 pilt on juba iseseisev ja täiesti vastuvõetav formaat amatöörile, ori- ginaal suuruses albumisse mahutamiseks kui ka suurendamiseks, sest suurendamisel laseb see formaat kõigiks formaatideks suurenda- des negatiivi tervelt ära kasutada. 6×9 for- maat on kohasem ka amatöörile, kes ise ka koopiad valmistab. Teine, väga levinenud for- maat on 3×4, mis oma väikese korpuse ja odava negatiivmaterjali pärast amatöörile kõi- ge kohasem, eriti matkal ja alaliselt kaasas kandmisel. Selles formaadis originaal koo- piad on aga iseseisvaks pildiks liiga väike- sed ja seepärast tulevad suurendada. Kuid suurendamine on moodsa tehnika tõttu üs- na kerge asi ja pildid ei tule suurendatult halvemad originaalkoopiast, küll aga nega- tiivmaterjali odavuse tõttu viimastest — odava- mad. Tingimuseks on aga, et oleks hea — nii ülesvõtte — kui ka suurendamisaparaat. Võrdluseks olgu 16 pilti, pildistatud 6×9 ja 3×4 aparadiga. 1) 6×9 aparadiga. 2 filmi- rulli ä 8 ülesvõtet a Kr. 1.25, kahe rulli ilmutamine ä Kr. —50, 16 koo- piat a Kr. —7 = Kr. 4.62. 2) 3×4 aparadiga. 1 filmirull Kr. 1.20, ilmutamine Kr. —25, 16 suurendust 6×9 ä Kr. 0:10 = Kr. 3.05. Vahe 3×4 apa- raadi kasuks Kr. 1.75. Ja pildid suurendatult 3×4-st on ennem paremad kui halvemad 6×9 original koopiast, 3×4 aparadi objektiivil põ- letiskaugus on 5 cm, kuna 6×9 aparadil see vähemalt 10,5 cm on, sest mida lühema põletiskauguselise objektiiviga pildistada, se- da suurema saab pildi sügavusteravuse, mis amatöörpildil on eriti hinnatav. Peale selle tuleb 3×4 aparadiga pildistades pildistaja kasuks veel see asiolu, et võtte äpardumise korral 3×4 võtte negatiiv maksab ainult Kr. 07,5, kuna 6×9 võtte juures see vähe- malt Kr. —15 maksab.

Klappaparaat tuhmklaasiga, plaatide, pakk ja viimasel ajal ka rullfilmil peale pildistamiseks, on ja jääb nõudliku fo- toamatööri mõõdapäsematuks aparadiks. Ta on küll matkal ja igapäiseks kaasas kand- miseks kohmakas ja raske kuid häid, veata resultate saavutatakse ainult sellise apa- radiga. Kaasas kandmiseks olgu amatööril ka väike 3×4 rullfilm aparati. Siis on amatöör iga fotolahingu vastu valmistatud. Milles eri- neb siis klapp-tuhmklaasiga aparati rull film- aparadist? Peamiselt selles, et esimene omab

Foto 11300 m. kõrgusest. Pilvete all näib maad ja pilvete varje sellel.

tuhmklaasi, millel võib vaadelda pildistatavat eset enne võtmist, võib pilt teravaks ja täpselt õieti plaadile seadi — muidugi statiivi pealt pildistades — ja sellise aparadi objektiivi kõik on kaks kuni kolm korda pikem rullfilm-aparadi omast, mille tõttu võib tarvitada mitmesuguse põletiskaugusega objekte, kui ka kaksikanastigmaadi esimest ehk tagumist läätsagruppi, mis tähtis portreepildistusel. Selle aparadi objektiivi hoides lauake on liikuv üles ja alla ning mõlema külje poole, mis tähtis hoonete ja muude kõrgete objektide ning gruppide pildistamisel. Seda liiki kallimatel aparatidel on ka tuhmklaas liikuv, igale poole lüangi, mis samuti hoonete ja gruppide pildistamisel tähtis. Harilikul rullfilm-aparaadil need omadused puuduvad.

On veel palju fotoaparate liike eriülesanneteks mis aga ei kuulu amatöör-aparadide hulka ja seepärast läheme neist mööda, katkudes vastata küsimusele: millise aparadi peaks amatöör omanama?

Peamiselt on see muidugi amatööri tasku kandejõust. Parem aparat maksab ka paremat hinda. Et aga ka piiratud taskuvõimalustega amatöör rahuldavat pilti tahab saada, siis katsume peamiselt teda rahuldada.

Esiteks rullfilm-klappaparadid 40—100 kr. piirides, formaat 6×9 ja 3×4. Kastaparadid jätame kui kõlbmatud kõrvale, neid ei oma tõsine fotoamatöör mitte, vaid see klõpsutaja, kellele pildi hääldus tähtis ei ole.

40—60 krooni piirides saab rahuldava aparadi objektiiviga f 1:6,3 „Ibsor“ süsteemi katikus. Ostmise juures tuleb panna rõhku korpuse tugevamale ehitusele. Selle hinna piirides aparati ärgu püütagu osta objektiiviga f 1:4,5, 3,5, 2,9 jne., ehk „Vario“ katikuga; selline kaup ei ole küllalt väärtuslik. Seda tüüpi aparadi iga on harilikult 3—4 aastat, hoolsal hoidmisel ka kuni 10 a.

60—100 krooni piirides saab juba üsna hea rullfilm-aparadi objektiiviga f 1:4,5 „Compur“ katikus. Sellise aparadiga võib pildistada ka üsna nõrgus valgustingimuses ja

hästi valgus elutoas, võib teha ka mõõdukaid hetkvõtteid. Kuid selle hinna piirides oleks soovitatav ostmise puhul asjatundja juuresolekul ostja poolt.

100—600 kr. piirides rullfilm-aparaatidest möödume, need on kõik head kui aga tasku kannab. Formaadi suurus ei mängi rullfilm-aparadi hinna juures kuigi suurt osa; hea 3×4 aparat võib olla kuni kümme korda kallim teisest 6×9 aparadist ja ümberpöördukt.

Klappaparadid tuhmklaasiga on eriti nõudliku amatööri riist ja sellise muretsegu see, kelle tasku kannatab 150—800 krooni väljandmist. Seda aparadi alla 150 kroonilise hinnaga osta ei või soovitada — on alaväärtuslikum keskmise hinnalisest rullfilm-aparaadist.

Missuguse firma, ehk mis tüüpi aparat osta? Seda ei luba seletada selle kirjutise ulatus. Neid tüüpe, firmasid ja vabrikuid on nii palju, et piibli paksune raamat jääks kitsaks nende loeteluks.

SOOMEST.

Soomes on käesoleval suvel noorte maakondlikud suvepäevad ja pidustused eiti õnnestunud. Pidustuste suurus, nagu kirjutab Pyrkkiä, on olnud ennenägematu. Tuhandeid ja tuhandeid on olnud tegelesi, sadu tuhandeid pealtvaatajaid. Eriti mainitakse valitsusvõimude sümpaatiad noorsootööle. Kaheksa ministrit, eduskunna esimees, maahärrad jt. juhtivad tegelased on kõnelega vaimustanud noorust. Ka Soome kirjanikud on hiilgavate kõnemeestena nooruspäevade kõrgepingelist meeleolu tõstnud.

1936. a. pühitseb Soome Noorsoo Liit oma 55. a. mälestust. Kuuldavasti toimuvad pidustused osalt Helsingis, osalt Tuusula r. ülikoolis, Helsingi lähedal. Võib olla kujunevad pidustused suuremateks Eesti-Sooma noorte kokkusaamiseks, sest läheda maa tõttu on mõeldav, et ka Eesti noorsoolased ühiskondlike, rahvastantsude- ja võimlemisnumbritena pidustustel esinevad.

KIRJANDUST:

UUDISTEOSEID VÄIKELAVADELE.

Üheks tähtsamaks aluseks, nii kutseliste teatrite kui ka väikelavade andekaks ning tagajärjerikkaks tööks, on kindlasti õnnelik ja hästi valitud repertuaar. Seda on kinnitanud meie kutseliste teatrite juhid ja sellele äratundmisele on tulnud küll ammu juba ka kõik meie väikelavade tegelased.

E. Haridusliit, kelle tähtsamaks ülesandeks, maaväikelavade väljaarendamine ja nende kunstilise taseme tõstmine, on sellepärast püüdnud erilist rõhku panna just meie väikelavade repertuaari muretsemisele.

Uudisteostena on ilmunud ja võib väikelavadele soovitada järgmisi lavateoseid:

„Elav kapital” Artur Adsoni rahvatuuk 3 v. Riho Pätsi muusika. Tegevuskohad: I v. — väikekodanline tuba provintsi linnas; II v. — töötute kõrts pealinnas (kerge ümberehitada eelmisest); III v. — töötute staap (bürooruum). — A. Adson on meie iseseisvusaegses lavakirjanike peres esimene, kes kirjutas kirjanduslikult võetava rahvatuiki — sedalaadi teoste omase tüübiga, laulude, südamlikkuse ja humoriga. Ja kohe kui sai teatavaks selle teose olemasolu ja „Estoonia” teatri mängukavasse võtmise, otsustasid ka kõik teiste linnade teatrid selle võtta oma repertuaari. Läti kirjanik A. Kempelt on sooviavaldanud teost tõlkida ka läti keele.

„Isade tee” Aug. Mälgu näidend 4 v. Dekoratsioonid kaks: I v. — kaupluse esine; II, III, IV ja V. — talu õu. See lavateos on juba leidnud meie väikelavade tegelaste poolehoidu, nagu sama autori „Vaesemähe utu” tall” ja „Neitsid lampidega”.

„Kiki ja Mall” B. Kangermanni 3 v. näidend. Dekoratsioonid kaks: I v. — korratu tuba; II ja III v. — tahumata palkidest metsamaja tuba.

„Rõõvitud suudlus” Voldemar Vent'i humoristlik moraaliprotsess 3 vaat. Näidend kantakse ette kohtupidamise korras. Tüübid suuremalt jaolt karikatuursed. Protsess. — elu paroodia.

„Suur saak” Läti naiskirjaniku Anna Brigaderi lõbumäng 5 vaatuses. Tõlkinud M. Pukits.

„Kasuisa” Ühe armastuse lugu 3 vaat. A. Tammann.

„Sõed” A. Tammanni näidend 4 vaat. Tegevus areneb Vabadussõja ajal 1918 kuni 1920.

„Ingeri kuningas” Arnold Aru näidend 4 pildis. Aeg: äsjane minevik. Koht: Ingeri Eesti-Vene piiril.

„Jürimatsi jaanik” Villem Sarapiku ühevaatusline vabaõhu vallatus.

„Võõnu all” P. Voolaine näidend vabadussõjast 3 pildis.

„Heinasao ääres” Mait Metsanurga mäng ühes vaatuses.

„Okastraat” Mait Metsanurga drama ühes vaatuses.

„Mäeküla piimamees” Andres Särevi 3 vaatusline (6 pildis) dramatiseering Ed. Vilde romaani järgi.

„Mündiku kolmkümmend seitse senti” E. Laibachi komöödia ühes vaatuses.

Lõpuks olgu tähelepanu juhitud veel tervele reale Haridusliidu keirjastustel ilmunud lastenäidendidele. N.

Hääd kirjandust jõululauale.

Noorte tulevik sõltub esijoones sellest, milised on nende ideaalid ja eeskujud. Mida rohkem on eluideaales positiivset dünaamikat, mida enam geniaalset suurust ja tarmukust eeskujudes, — seda intensiivsem on noorte sisemine õilistumistung.

Maailma ajaloost, eriti kultuuriajaloost helgib meile säravalt vastu loendamatu arvul suurejoonelisi isiksusi, monumentaalseid kujusid, kes tänu oma erandlikult võimsale teo- tahte ja vaimujõule on olnud suutelised muutmata oma käe järgi maailma nägu, terve inimsoo palet. Nende mineviku vaimusangarite elu ja tegevus noorte poolt endi eeskujuks, eluideaalis võetuna on võrratu oma viljakusega, töölekihutava mõjuga.

„Suurmeeste Elulugude” seeriast soovitaksin seekord noorte jõululauale eriti järgmisi teoseid:

V. Varkiaainen: „Aleksis Kivi”. Kuidas vaesusega võideldes lihtsast külapoisist sai soome suurim kirjanik. Tema looming ja eluvõitlus. 5 pildiga. Tõlk. A. Palm.

R. Rolland: „Beethoveni elu”. Maailma suurim muusikamees, kes oli kurt, kuid kuid siiski oma eluülesanded täitis hiilgavalt. 5 pildiga. Hind 1 kr. 50 s. Tõlk. J. Semper.

A. Hanko: „Roald Amundsen”. Tähtsa avastaja ja polaarmaade purija elu. Jõu, julguse ning sangarlikkuse õilsaim kehastis. Hind 1 kr. 50 s.

K. Leichter: „Richard Wagner”. Uue kunsti-ideaalide taotleja elu ja töö. Maailma- kuulus muusikalise draama looja ning viljeleja, kes läbi suurte raskuste teostas oma plaanid võidukalt.

R. Rolland: „Michelangelo”. Maailma suurima kunstniku elu. Vaimuinimene kõige puhtamal kujul, kes kunagi ei arvestanud elu reaalsustega. 6 pildiga. Hind 2 kr. Tõlk. M. Lepik.

Need ja teised suurmeeste elulood on raamatud, mis peaksid leidma viibimata tee iga vähegi edasipüüdja nooruri juure.

* Ilukirjanduse alalt võiksime noortele soovitada esijoones ainult kaht teost, kuigi tänavune jõuluvitriin on väga kirev ning värvikas, — Juhan Jaigi noorsoojutustist „Kuutõrvajad” ja Richard Rohti pisipalade kogu „Väikesed rändurid”. Mõlemad on väliselt nägusad ja sisuliselt üldjoonis õnnestunud raamatud. Saada „Noor-Eestilt” aTrtus; esimese hind 1 kr. 75 s., teise 2 kr. 25 s. H. V.

ÜENÜ elust!

Peod, esinemised ÜENÜ's

Pidude ja esinemiste korraldamises on ÜENÜ osakondades 1933. aastal olnud võrdlemisi agarad. Iseloomustava joonena võib märkida ÜENÜ noorte võrdlemisi suurt huvi omavahelisele koosviibimisele, millised omavahelises töös osutunud vajalikeks.

Igal juhul ei peaks ÜENÜ inimesi pidude korraldamisele avatlemis mitte ainult kassa huvid, ega ka paljas tahe näidata, et ka noored midagi võivad, vaid tahe tõsise ja loova töö tulemusi ümbruskonnale tutvustada ning sellega kaasas käivat naudingut ja elurõõmu teistelegi edasi anda.

Üldse puudub meil maapidudel traditsioon ja ka riiklikude tähtpäevade traditsioonid on veel kujunemata. Asja alles ju vahetasime jüriöö võidupühaga. Peo algus viibib kohutavalt. Ja sisukat kõnet või haaravat deklamatsiooni leidub kavas harva ja vaevalt see jantide juure sobibki. ÜENÜl on siin kujunemas tõsisema peo traditsioon.

ÜENÜ peres korraldati 1933. aastal (klambrites 1932. a. andmed) 1553(1434) esinemist. Nendest algjärgnevalt:

avalikke segaeeskavaga pidusid	425 (420)
omavahelisi koosviibimisi	223 (202)
sportlikke esinemisi ja päevi	151 (112)
huvi-mängu õhtuid	142 (140)
kirjanduse- ja referaatõhtuid	112 (102)
aastavahetuse- ja jõuluõhtuid	73 (40)
mardi-kadri päevi ja maskeraade	62 (77)
jüriööid ja jüriöö-aktusi	47 (43)
aastapäevi ja -aktusi	44 (35)
kontserte ja muusika õhtuid	28 (22)
E. V.-riigi aktusi (24. veebr.)	26 (26)
noortepäevi	22 (20)
emadepäevi	18 (12)
vaielusõhtuid ja kirj. kohtuid	13 (13)
karskuspäevi	10 (9)

rahvuslikke aktusi, näitusi, hõimupäevi, metsapäevi, käsitööpäevi vähemal määral.

Näidendid ÜENÜ osakondades

1933. aastal on ÜENÜ (164) osakondades õpitud ja ettekantud 493 (1933. a. — 483) näidendit. Neist on olnud: 175 naljamängu, 83 rahvatükki, 62 janti, 56 draamat, 31 komöödiat, 15 laulumängu ja 3 lastenäidendit. Teised teadmata.

Teada olevaist on olnud 1-he vaatuslikke 87, 2-he vaatuslikke 75, 3-e vaatuslikke 87, 4-ja vaatuslikke 20 ja üle viie vaatuslikke 5. Näidendeist esinesid korduvalt:

Ututall 21, Väimehed 15, Tõusiku kosjakäik 14, Vaikne kena kohakene 13, Saagu, mis saab 11, Vedelvorst 10, Emake maamuld 10, Neitsid lampidega 9, Kui põhjakaru ärkab 9, Võlglane 8, Vidriku parun 7, Neetud talu 6, Mu meelen kuldne kodu kotus 5, Kõrgemäe noored 5, Kalevi kojutulek 5, Miljonitõbi 5, Vargad 5, Jorupera p-remehed 4, Mikumärdi 4, President Nuiatust 4, Meie külla poisid 4, Lõbus peremees 4, Laenatud naine 4 ja Pisuhänd 4 korda.

Lavastanud on Pagari ÜENÜ 13, Varesmetsa 9, Valaste 9, Jõepere 8, Rõngu 8 näidendit.

Omaloomingu paladega on esinetud Kari-latsi, Kasevälja, Liiguste, Raeküla ja Essu-Katela osakondades.

Loengute hooajal.

ÜENÜ osakondades on alanud loengute hooaeg. Siin ja seal on kutsutud ellu kõne- ja vaieldusloenguid ÜENÜ osakondade juures. See on tarvilik, sest siin ja sääl aktustel ja pidudel on sageli paha kuulla paberilt igavalt, kuivalt maha loetud „kõnesid”. Sageli niisuguseil kõnelejalil puudub ka esinemisoskus täielikult. Tuleb harjutada kõnelema vabalt, et kaoks lugemise monotoonsus ja rütmatus.

Millest kõneleda? Toome siinkohal kokkuvõtte läinud 1933. aastal ÜENÜ 164. osakonnas korraldatud loengutest (klambrites 1932. a. andmed), milliseid olid ainetikult: põllumajandusaladelt 58 (72), üldhariduslikke 57 (30), enesekasvatustlikke ja ilmavaateliisi 41 (50), noorsootöölaladelt 37 (24), kirjandusaladelt 34 (55), kunstialadelt 33 (6), omariikluse, rahvusluse ainetel 23 (14), teravhoiust 23 (21), seltskondliku kasvatuseteemidel 19 (3), kehakultuuri ainetel 18 (12), ajaloolisel ainetel 12 (10), kodukaunistamise ainetel 12 (15), karskusainetel 9 (14), usulisil teemadel 5 (5), ühistegevuse teemil 5 (3).

Kokku on ÜENÜ 164. osakonnas läinud aastal korraldatud 384 loengut eelmise a. 335 loengu vastu. Suurt huvitõusu võib märgata seltskondliku kasvatuseteemade ja kunsti küsimustele. Agaramad osakonnad sel alal on olnud: Mädapea, Narva, Oru, Pagari ja Valgejõe.

Ekskursioone

Võrdlemisi palju eeskuju ja elamusi pakuvad noorsootöös õpireisid ja ekskursioonid. Et nad oma ülesande täielikult täiduks, tuleb nende ettevalmistusele mõelda võrdlemisi varakult. Läinud 1933. aastal on ÜENÜ osakondades teostatud 340 (1932. a. — 312) mitmesugust ekskursiooni. Neist on olnud: ekskursioone looduslikult ilusatesse kohtadesse 70 (66); maatulunduslikke õppekäike 48 (42); väljasõite noorsoopäevadele 46 (42); väljasõite laulupidudele 36 (26); külastuskäike mitmesugustele organisatsioonidele 37 (39); külastusi ÜENÜ osakondadele 35 (38); väljasõite näitustele jne. 34 (30); sportlikke väljasõite 32 (28); sõite välismaale (Valtu, Tallinna 2 (1)).

A. M.

Täienduskursused Kiltis.

8. ja 9. dets. toimusid Kiltis ÜENÜ Kiltis osak. korraldusel ümbruskonna org-ide tege. lastele-juhtidele täienduskursused. Osavõtjaid oli 40 ümber Kiltisi, Vao, Tamsalu, Vävega jt. ümbruskonna osakondadest. Referentidena esinesid A. Meikop — „ÜENÜ sihid ja ülesanded”; 2) Bergfeld — „Ühingu tege. asja-ajami-

ne, raamatupidamine, protokollid ja revideerimine". 3) Toom' — „Kõnekunst ja tehnika". 4) Uudeküll — „Kehakultuur; spordipäevade ja võistluste korraldamine". 5) Tael — „Põllumajandusharude ja -ringide töövõimalusi." Kursused olid sisukad ja andsid noortele uut indu, hoogu ja elavust.

Akadeemiline ÜENU.

Akadeemiline ÜENU algas k. a. tegevust Ülikooli juures registreeritud organisatsioonina. Eesmärgiks on ülikoolis viibivate akadeemiliste noorsoolaste koondamine, akadeemilise pere kaasatõmbamine noorsootööle ning ÜENU ülesannete akadeemiline käsitamine. Liikmeid on praegu 40 ümber. On moodustatud noorsoolasist-üliõpilasist kõnelejate kaader, kes käsitavad kirjanduse, karskuse, hõimuasja, rahvuskultuuri, nimede eestistamise, teravishoiu, maatulunduse, metsanduse, kunsti jt. küsimusi.

Adress: Akadeemiline ÜENU, üliõpilasmaja.

ÜENU Viljandis.

Viljandi ÜENU esimene üldkoosolek toimus 14. novembril. Liikmeid oli kogund üle 50.

Asutamise-tegevuse ülevaate esitas A. Järv. Liikmeid üle 150. On asutatud lug.-laud, hangitud mööbel, loodud kontakt õpetajate ja haritlastega. Kellegi poolt on ametatud 25 krooni kohalikkude kirjand. võistluste läbi viimiseks. Orkestri ja laulukoori juhivad muukaõpetajad A. Pung ja A. Eisenberg.

18. nov. toimus kodu-ruumide avaakktus. Kodu asub Tartu t. 20. Avasõna ütles esimees A. Järv, soovides, et uued ruumid seoks Viljandi noori tugevamalt. Vaimuliku talituse pidas õp. Seeseman.

Teelauas, millest võttis osa 60 inimest, soovis Haridusseltsi õpet. A. Pung ühingule sooja noortesõbrana õnne algustöös, rõhutamises, et omavalitsuse tegelased otsivad abinõusid, kuidas noorte „kraadestamist" pildurdada. ÜENU kaudu noori tööle rakendada on kõige otstarbekohasem. Kõik peaksid siin aitama kaasa. Hra A. P. tõi ette mälestusi ajast, mil ta Tallinna ÜENU peres tegev olnud. Säält saanud ta palju ellu kaasa.

Koosviibimisest võtsid osa pr. Lattik, õpet. Seeseman ja rida teisi vanemaid tegelasi. Õhkkond oli harukordselt sõbralik ja meeleoluline.

Ärge hilinege „E. Nooruse" tellimise uuendamisega!

Käesoleva aasta esimesi numbreid pole enam saadaval. Aastas Kr. 1.80, p. a. Kr. 1.—.

Vastutav ja tegev toimetaja August Meikop. Väljaandja Ülemaalse Eesti Noorsoo Ühenduse Keskjuhatus. Tallinn, Lossi pl. 4. Trükitööd „Estotrükk" Tallinn, S. Karja 8. 1934. a.

ESTOTRÜKK

TALLINN, S. KARJA 8. TEL. 445-25

Valmistab igasuguseid

TRÜKITÖID

mõõdukate hindadega

Töö kiire ja korralik!

AUTOMAAT TRÜKIMASINAD

LADUMISE MASINAD

TALLINNA EESTI MAJANDUSÜHISUS

1909—1934

25 a.

MÜÜGIL PÖLLUMAJANDUSLIKUD,
RAUA- JA KOLONIAALKAUBAD

Müügikohad Tallinnas:

PEAKAUPPLUS: Estonia puistee nr. 21,
Telef.: 458-80, 458-81.

ABIKAUPLUSED: Suur Pärnu maantee 30.
Telef. 449-85. Suur Tartu mnt. 51. Tel. 309-40.
Vaksali puistee 4/6. Telefon 449-76. Narva
maantee 67. Telef. 303-65. Paldiski mnt. 40.
Nõmme, Suur Pärnu maantee 133.

Liikmete
arv üle
2000.

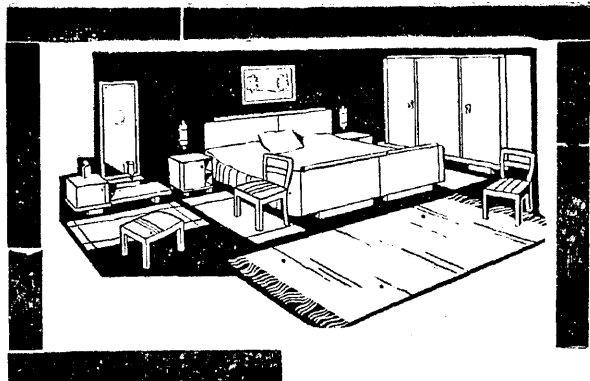
ANTINIKOTIIN VATT

PABEROSI KESTA ASETATUNA KÕR-
VALDAB TUBAKA SUITSUST KEEMI-
LISELT SUURIMA OSA NIKOTIINIST
JA TEISI KAHJULIKKE AINEID

VALMISTATUD A|S „EPHAG”i“ LABRATOORIUMIS
TALLINN

BONAK

PARIMTAIMEVÕI

KESTEV TÖÖ KEST- VAKS VÄÄRTUSEKS

on meie põhimõte. Külastage meie mööbli-
ladu tehaste juures ja tutvuge isiklikult
meie mööblite kvaliteediga, see ei kohusta
Teid millekski. Soodsad maksutingimused.

Mööblitehas A./S. „MASSOPRODUKT“
Tallinn, S. Tartu mnt. 73, tel. 308-96

**PÖLLUMAJANDUSLIKKUDE ÜHISUSTE
JA PÖLLUMEESTE ÜHISTEGELIK KESK-
RAHAASUTUS**

PÖLLUMEESTE KESKPANK

TALLINN, VABADUSE PUIESTEE NR. 1
TELEF, 444-36, 444-38

VÕTAB RAHA HOIULE, makstes hoiummude pealt ajakohast kõrgemat
protsenti.

ANNAB LAENUSID 6—7⁰/₀-ga obligatsioonide, väärtpaberite, kulla ja
muul kindlustusel ning käemeeste vastutusel.

MUUB-OSTAB VÄLISVALUUTAT.

MÜÜB RIIGIKASSA PANTKIRJU millega võib soodsalt tasuda asunik-
kude talude võlgu.

TOIMETAB SISSENÕUDMIST vekslite ja dokumentide järele.

SAADAB RAHA teistesse linnadesse ja rahvarikkamatesse kohtadesse.

TOIMETAB KÕIKI PANGATALITUSI.

Pöllumeeste Keskpanga liikmeiks on põllumajanduslikud ühised ja peremehed —
kinnisvara omanikud. JUHATUS.

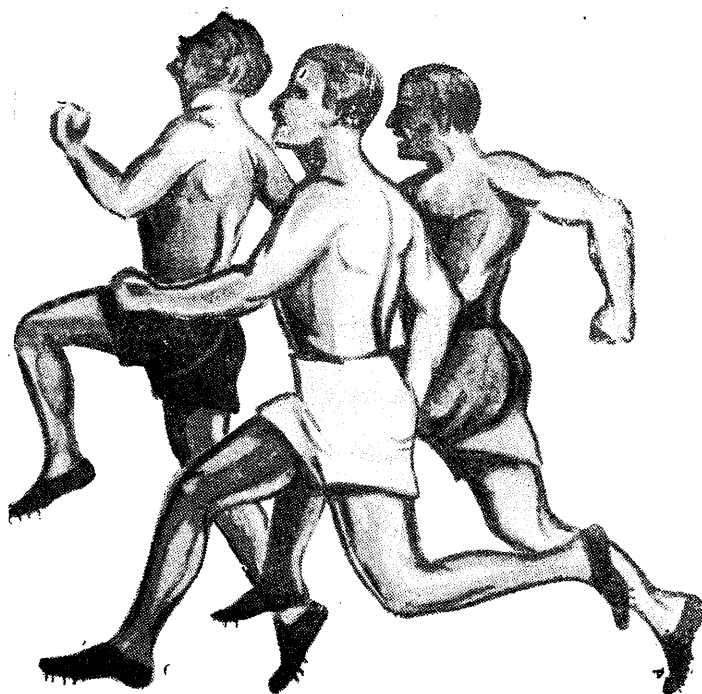
Silke ja nõlke keha

on õige toitlustuse ja
treeningu tulemus.

Hommikuti üks taldrek

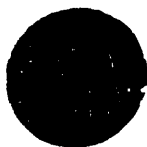
kaerahelbeid

J. Puhk & Pojad

Naudinguks on raadiokuulamine, kui Teil on

hää raadioaparaat

Nõudlikele raadio kuulajaile soovitame mit-
mekesises valikus kodu- ja välismaa raadio-
vastuvõtjaid. Osad amatööridele mõõdukate
hindadega.

Raadio-Kooperatiiv,

Tallinn, Lai tän. 7.

Osakonnad:

Tartu, Aleksandri 3

Pärnu, Rüütli t. 40

TH. GRÜHN & Ko

TALLINN, HARJU 28.

TEL. 436-03

**KELLAD :: KRISTALL,
KULD- JA HÖBEASJU**

Omad töökojad.

„ÜHISTEGEVUSLEHE“

tellimine 1935. a. peale on alanud

Tellimisi võtavad vastu kõik postiasutised ja E. Ühistegelise Liidu ja E.T.K. revident-instruktorid. Otsetellimised palume saata: Tallinn, Narva mnt. 27.

Tellimishind Kr. 2.- aastas

„Ühistegevusleht“ Eesti ühistegelaste häälekandjana käsitab põhjalikult ühistegevuse päevaküsimusi ja on heaks nõuandjaks kõigil ühistegevuse aladel.

Et lehe saatmisega vahet ei tuleks,
palume tellimistega rutata.

Ainukene naiste ja kodude üldsisuline ajakiri

„EESTI NAIN“

KAASANDED

„Tütarlaps“, „Väikeste sõber“ ja
musteri ning lõikeleht.

Tellimisi võtavad vastu kõik postiasutused. Hind : aastas 4 kr. ja pooles aastas 2 kr. Üksiknumber 40 senti. **Saadetakse proovinumbreid.**

AADRESS: TARTU — „EESTI NAIN“

Iga ajaga kaasasammuv naine loeb „Eesti Naist“

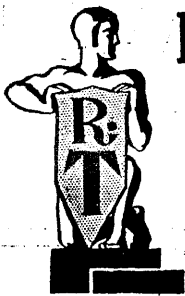
PÕGENEGE KÜLMA EEST!

V A R U S T A G E
E N D A E G S A S T I
K O D U M A A
R I I D E V A B R I K U T E
T U N T U D K Ö R G U S E L
S E I S V A T E M A N T L I -
Ü L I K O N N A - J A
P A L I T U R I I E T E G A

A-S. „KREENBALT“

Järgmiste kodumaa tekstiilvabrikute müügi-
keskkoht ja pealadu:

**Balti Puuvilla Ketramise ja Kudu-
mise Vabriku A-s. Kreenholmi
Puuvillasaaduste Manufaktuuri O.ü.
Sindi Tekstiilvabrikute Ühisus, end.
Wöhrmann & Poeg. Eesti Niidi Vabriku
ühisus.**

Väärtmetallasjade ja Märkide Tehas ROMAN TAVAST

Meie valmistame võistlemata häduses

**auhindu,
kingitusesemeid ja
märke**

Tallinn,
V. Roosikrantsi 6.
Telef. 452-79.

hõbedast, kullast ja muist metallest.

Eesti suurimaid valmisriiete ärisid

Jaani Veismann

Harju 37 Kuld Lõvi vastas ja Väike Karja 8

Jgaks hooajaks suures valikus
valmisriideid daamidele ja
härradele.

Tellimiste korralik täitmine.
Järelmaks soodustatud.

KINNITUSSELTS „TALU“

Tallinn, Estonia puistee 27

(Estonia teatri vasfas)

Kõnetraat 459-07 ja 459-09

PEAAGENTUURID:
Tartu, Promenaadi t. 6, tel. 8-05
Rakvere, Laada t 12, tel. 1-08
Viljandi, Tartu tän. 7, tel. 1-93
Jõhvi, Narva tän. 5
Paide, Tallinna tän. 22
Tapa, Kesk tän. 3
Petseri, Võru tän. 3
Valga, Vabaduse tän. 2

*Toimetab tule-, elu-, õnnetus-
juhuste-, tööliste-, murdvar-
guste-, kogu koduloomade-,
rahe- ja klaasikindlustusi.*

ESINDAJAD: IGAS VALLAS JA LINNAS

Hind 25 senti.

Estotruk Tallinn

EESTI
RAHVUSRAAMATUKOGU
AR